

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

МИТНЕ ПРАВО
Навчальний посібник

*Рекомендовано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
як навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра права
за освітньо-професійною програмою «Право»
спеціальності 081 Право*

Укладач: Співак І.В.

Електронне мережне навчальне видання

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського

2022

Рецензент: Серебрякова Ю.О., кандидат юридичних наук, доцент кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права

Відповідальний редактор: Кухарчук А.М., доктор філософії в галузі права, старший викладач кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права

*Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
(протокол № 3 від 01.12.2022 р.)
за поданням Вченої ради факультету соціології і права
(протокол № 3 від 23.11.2022 р.)*

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни включає інформацію про мету, завдання навчальної дисципліни та зміст навчального матеріалу, перелік тем лекцій (з відповідними планами), конспекти лекцій, плани практичних (семінарських) занять, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання, питання для підготовки до заліку з дисципліни «Митне право». Видання має на меті ознайомити студента зі змістом і структурою навчальної дисципліни, допомогти у вивченні та засвоєнні правових норм митного права та застосуванні їх у практичних ситуаціях.

Реєстр. № 22/23-281. Обсяг 3,9 авт. арк.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
проспект Перемоги, 37, м. Київ, 03056
<https://kpi.ua>

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5354 від 25.05.2017 р.

© КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022

ЗМІСТ

I. Мета та завдання навчальної дисципліни

II. Структура навчальної дисципліни – тематичний план

III. Конспект лекцій:

- план лекції – перелік основних питань
- текстова частина лекції
- завдання на самостійну роботу

IV. Практичні (семінарські) заняття та завдання для самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- план проведення заняття
- завдання на самостійну роботу

V. Практичні (семінарські) заняття та завдання для самостійної роботи для студентів заочної форми навчання:

- план проведення заняття
- завдання на самостійну роботу

VI. Самостійна робота студента

VII. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни

VIII. Політика навчальної дисципліни

IX. Контрольні заходи

X. Види контролю та рейтингова система результатів навчання (PCO)

XI. Навчальні матеріали та ресурси

Додаток 1. Питання до першого календарного контролю

Додаток 2. Питання на залік

Додаток 3. Варіанти домашньої контрольної роботи (ДКР)

Додаток 4. Приклади ситуаційних вправ, що вирішуються на практичних заняттях

Додаток 5. Приклади тестових завдань

Додаток 6. Ділова гра

I. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Митне право як навчальна дисципліна є важливою для професійної підготовки бакалаврів права – майбутніх фахівців, необхідних як господарюючим суб'єктам, так і різним контролюючим органам та службам.

Набуття Україною членства у СОТ підвищує рівень її інтеграції до системи світової торгівлі. Але в умовах жорсткої світової конкуренції виникає нагальна потреба у створенні максимально сприятливих умов для розвитку міжнародної торгівлі, постійного збільшення обсягів транзиту через митну територію України. Важливу роль у забезпеченні сприятливого інвестиційного клімату та підвищення привабливості національної економіки для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності значною мірою відіграє якісний рівень правового забезпечення митних відносин. Зважаючи на те, що паралельно з інтеграцією України у світове господарство спостерігається тенденція до зростання кількості порушень митних правил суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, необхідно всіма засобами запобігати цьому, забезпечуючи митну безпеку суверенної України.

Ще древні римляни говорили: «Lex est tutissima cassis; sub clypeo legis nemo decipitur» (під захистом права ніхто не буває ошуканим).

Опанування студентами – майбутніми правниками матеріалу дисципліни «Митне право» є необхідною передумовою якісного виконання ними в майбутньому своїх професійних завдань (юрисконсульта певного господарюючого суб'єкта чи представника контролюючих органів і служб), що дозволить уникнути порушення митних правил при переміщенні через митний кордон транспортних засобів і товарів.

Вивчення дисципліни «Митне право» базується на знаннях, отриманих студентами з дисципліни «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Міжнародне публічне право», «Цивільне право». Дисципліна «Митне право» є важливою для вивчення дисциплін «Господарське право», «Комерційне право», «Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності».

Важливим в опануванні дисципліни «Митне право» є вивчення студентами змісту норм матеріального права, якими регулюються митні відносини, засвоєнні базових понять митного права та вивченні основних правових інститутів митного права (організації митної справи, митних платежів, митної вартості, митних режимів, митного контролю та ін.).

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів компетентностей:

- розуміти особливості реалізації та застосування норм митного права;
- визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;
- аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;

- здійснювати критичний та системний аналіз правових явищ і застосовувати набуті знання у професійній діяльності;
- самостійно готувати проекти актів правозастосування;

Опанувавши навчальну дисципліну, студенти:

- знатимуть основні поняття митного права;
- матимуть знання про основи міжнародного митного співробітництва;
- зрозуміють принципи, на яких базується митний контроль;
- зрозуміють сутність тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- зрозуміють важливість запровадження митного пост-аудиту;
- визначатимуть митний режим, що є необхідним для поміщення товарів і транспортних засобів при переміщенні через митний кордон України;
- зможуть критично оцінити правову позицію іншого учасника митних відносин та належним чином обґрунтовувати заперечення;
- навчатимуться оформлювати анкету щодо самооцінки підприємства, необхідної для авторизації АЕО;
- навчатимуться формувати комплект документів, необхідний для переміщення товарів певним видом транспорту через митний кордон України.

II. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ - ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/4 кредити ECTS для студентів денної та заочної форм навчання. Навчальна дисципліна містить 1 кредитний модуль.

Засвоєння навчальної дисципліни «Митне право» відбувається на лекційних, семінарських (практичних) заняттях та під час самостійної роботи студента.

Структура дисципліни для студентів денної форми навчання

№	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин			
		Лекційних	Практичних	Сам. раб	Всього
Розділ 1. Загальні положення митного права					
1	Тема 1.1. Митне право як комплексна галузь права	1	2	3	6
2	Тема 1.2. Митна справа. Міжнародне митне	3	4	11	18

	співробітництво				
3	Тема 1.3. Авторизований економічний оператор	2	4	4	10
<i>Разом за Розділом 1</i>		<i>6</i>	<i>10</i>	<i>18</i>	<i>34</i>
Розділ 2. Порядок здійснення митної справи					
4	Тема 2.1. Правові засади тарифного і нетарифного регулювання	1	4	10	15
5	Тема 2.2. Правове регулювання переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України	3	6	8	17
6	Тема 2.3. Митний режим як різновид адміністративно-правового режиму	3	6	10	19
7	Тема 2.4. Митний контроль	3	6	10	19
8	Тема 2.5. Митна експертиза як важливий засіб митного контролю	2	3	8	13
9	Контрольна робота	0	1	4	5
10	Виконання індивідуального завдання	0	0	6	6
<i>Разом за Розділом 2</i>		<i>12</i>	<i>26</i>	<i>48</i>	<i>86</i>
Залік		0	0	6	6
<i>ВСЬОГО:</i>		<i>18</i>	<i>36</i>	<i>66</i>	<i>120</i>

Структура дисципліни для студентів заочної форми навчання

№	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин			
		Лекційних	Практичних	Сам. раб	Всього
Розділ 1. Загальні положення митного права					
1	Тема 1.1. Митне право як комплексна галузь права	2	0	10	12
2	Тема 1.2. Митна справа. Міжнародне митне співробітництво	2	1	23	26
<i>Разом за Розділом 1</i>		<i>4</i>	<i>1</i>	<i>33</i>	<i>38</i>
Розділ 2. Порядок здійснення митної справи					
3	Тема 2.2. Правове регулювання переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України	2	0	21	23
4	Тема 2.3. Митний режим як різновид адміністративно-правового режиму	2	1	21	24

5	Тема 2.4. Митний контроль	2	0	21	23
6	Контрольна робота	0	0	0	0
7	Виконання індивідуального завдання	0	0	6	6
<i>Разом за Розділом 2</i>		6	1	69	76
Залік		0	0	6	6
<i>ВСЬОГО:</i>		10	2	108	120

III. КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

Розділ 1. Загальні положення митного права

Тема 1.1. Митне право як комплексна галузь права

План лекції:

1. Державна митна політика, митні інтереси, митна безпека.
2. Державна митна служба України – реалізатор державної митної політики.
3. Митне право: поняття, предмет, методи, принципи.

Конспект лекції:

Державна митна політика, митні інтереси, митна безпека.

Державна митна політика, відповідно до ст. 5 МК України, являє собою систему принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки.

Основними завданнями митної політики є забезпечення захисту національних митних інтересів та національної безпеки України в різних сферах, особливо забезпечення митної безпеки.

Митна безпека – це стан захищеності митних інтересів України (забезпечення національної безпеки і безпеки учасників зовнішньоекономічної діяльності характеризують становище у сфера захищеності митних інтересів України і суб'єктів господарювання, що і уособлює митну безпеку).

Державна митна політика реалізується через:

- 1) механізми тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- 2) участь у митних союзах, зонах вільної торгівлі та міжнародних договорах (конвенціях) з питань митної справи;
- 3) встановлення певного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, здійснення митного контролю;
- 4) удосконалення законодавства з питань державної митної справи.

Об'єктивні фактори, що здійснюють вплив на зміст державної митної політики:

1) економічні: загальний стан економіки певної країни, особливості її економічної системи, особливості розвитку окремих галузей економіки, існуючі зовнішні економічні зв'язки, стан світових економічних відносин та інші;

2) ідеологічні та політичні фактори: програми Уряду щодо захисту внутрішнього ринку та окремих його сфер, екологічної безпеки, охорони моралі та духовності;

3) міжнародні фактори: членство держави в різноманітних міжнародних організаціях, наявність двосторонніх і багатосторонніх міжнародних угод, участь держави у митних та економічних союзах, підтримка певних міжнародно-правових та економічних санкцій, політика уряду щодо надання преференцій певним державам тощо.

Основними принципами митної політики України є:

1) принцип єдності митної політики як складової зовнішньої політики України;

2) принцип єдності державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та контролю за її здійсненням;

3) принцип єдності тарифної політики України;

4) принцип єдності політики експортно-імпортного контролю;

5) принцип єдності митної території України;

6) принцип гармонізації та уніфікації митної діяльності України із загальноприйнятими в міжнародній практиці нормами і стандартами;

7) принцип захисту державою прав та законних інтересів учасників зовнішньоекономічної діяльності;

8) принцип юридичної рівності та недискримінації, виключення невиправданого втручання держави у зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів.

Державна митна служба України – реалізатор державної митної політики

Державна митна служба України реалізує державну митну політику та державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань державної митної справи.

До складу ДМСУ входять 14 регіональних митниць (Азовська, Буковинська, Волинська, Галицька, Дніпровська, Закарпатська, Київська, Одеська, Північна, Подільська, Поліська, Слобожанська, Східна, Чорноморська), енергетична митниця, лабораторія експертизи, координаційно-моніторингова митниця

(створена для накопичення досвіду та функцій нагляду, утворення центрів компетенції по складним і ризиковим групам товарів, моніторингових груп для аналізу даних з кордонів тощо), кінологічний департамент.

Митниця (відповідно до ст.546 МК України) є митним органом, який у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митні органи.

Митниця є територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, має окремий баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного Герба України та із своїм найменуванням і здійснює свою діяльність на території однієї, двох чи більше адміністративно-територіальних одиниць України.

У населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських та річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці, в міру необхідності створюються митні пости.

Митний пост є митним органом, який входить до складу митниці як структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митні органи.

Митні органи виконують такі основні функції:

- адміністративно-регулятивну (створення обмежень та стимулів щодо виходу на національний ринок чи експорту товарів на зовнішній ринок);
- фіскально-економічну, що виявляється в тому, що митниця нараховує та справляє в зоні своєї діяльності митні платежі, стягнення яких законодавством покладено на орган доходів і зборів;
- законодавчу, що виявляється в прийнятті органом доходів і зборів (ДФС) нормативно-правових актів з питань безпосереднього здійснення митної справи;
- організаційно-контролюючу і сфері митних відносин (виявляється в сукупності контрольних заходів, спрямованих на забезпечення законності у сфері переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України: контролюється діяльність митних брокерів, митних ліцензійних складів, перевірка відомостей, зазначених в митних декларацій);
- валютного регулювання(контроль за строками повернення в Україну валютної виручки від експортних контрактів та імпортової частини бартерних угод);
- правоохоронну (спільно з іншими правоохоронними органами вживаються заходи щодо попередження незаконного переміщення за межі митної території України культурних цінностей, контроль за доставкою вантажів тощо);
- науково-статистичну, що виявляється у зборі та обробці митних статистичних даних щодо зовнішньоторговельних операцій, на підставі яких готуються загальні статистичні матеріали).

Митні органи (здійснюючи державну митну справу) виконують такі основні завдання:

- забезпечення правильного застосування, неухильного дотримання та запобігання недотриманню вимог законодавства з питань державної митної справи; забезпечення виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України з питань державної справи, укладеними відповідно до закону;

- створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, збільшення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України, здійснення з митними органами інших держав заходів щодо удосконалення процедури пропуску товарів, транспортних заходів через митний кордон України, їх митного контролю та митного оформлення;

- здійснення митного контролю та виконання митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, у тому числі на підставі електронних документів (електронне декларування), за допомогою технічних засобів контролю тощо;

- аналіз та управління ризиками з метою визначення форм та обсягів митного контролю;

- забезпечення справляння митних платежів, контроль правильності обчислення, своєчасності та повноти їх сплати, застосування заходів щодо їх примусового стягнення у межах повноважень, визначених цим Кодексом, Податковим кодексом України та іншими актами законодавства України, організація застосування гарантій сплати митних платежів, взаємодія з банківськими установами та незалежними фінансовими посередниками, що надають такі гарантії;

- застосування передбачених законом заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, здійснення контролю за дотриманням усіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та громадянами встановлених законодавством заборон та обмежень щодо переміщення окремих видів товарів через митний кордон України; здійснення заходів щодо недопущення через митний кордон України товарів, на які встановлені заборони та/або обмеження щодо переміщення через митний кордон України, а також товарів, які не відповідають вимогам якості та безпеки;

- здійснення державного експортного контролю в межах повноважень;

- здійснення контролю за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України;

- сприяння захисту прав інтелектуальної власності, вжиття заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності, недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів;

- запобігання та протидія контрабанді, а також боротьба з порушеннями митних правил на всій митній території України;

- здійснення в межах повноважень, визначених цим Кодексом, контролю за діяльністю підприємств, які надають послуги з декларування товарів, перевезення та зберігання товарів, що переміщуються через митний кордон України чи перебувають під митним контролем, та здійснюють ті чи інші операції

з такими товарами, надання дозволів на здійснення зазначених видів діяльності; видача сертифікатів авторизованого економічного оператора;

- ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;
- проведення верифікації (встановлення достовірності) сертифікатів про походження товарів з України та видача у випадках, встановлених чинними міжнародними договорами, сертифікатів походження;
- здійснення обміну документами та інформацією (в тому числі електронною) з іншими державними органами України, митними, правоохоронними та іншими органами інших держав;
- впровадження, розвиток та технічне супроводження інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій в державній митній справі, автоматизація митних процедур, надання підприємствах послуг електронного цифрового підпису;
- здійснення міжнародного співробітництва у сфері державної митної справи.

Митне право: поняття, предмет, методи, принципи

Митне право регулює цілий комплекс однорідних суспільних відносин, пов'язаних з переміщенням товарів і транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, встановленням державою певного митного режиму, справлянням митних платежів, митним оформленням, митним контролем та іншими заходами реалізації державної митної політики.

Предмет регулювання митного права складають суспільні відносини: у галузі митної політики держави; пов'язані з переміщенням через митний кордон товарів, предметів і транспортних засобів; що виникають під час регулювання питань, пов'язаних із застосуванням митних режимів; в галузі митно-тарифного регулювання; в галузі стягнення митних платежів; пов'язані з митним контролем і митним оформленням; в галузі митної статистики; що виникають у зв'язку з контрабандою; що пов'язані із порушенням митних правил і адміністративною відповідальністю за це; та деякі інші.

Метод правового регулювання є ще однією ознакою, що разом із предметом правового регулювання становить основу поділу і групування норм за галузями права. Метод митного права – це сукупність правових прийомів (засобів і способів). За допомогою яких здійснюється вплив на поведінку суб'єктів.

Митному праву, як комплексній галузі права, притаманний як імперативний метод, так і диспозитивний метод правового регулювання.

Імперативний метод ґрунтується на відносинах влади та підпорядкованості. В таких відносинах лише одна із сторін має право визначати свою власну волю та вимагати від іншої (підпорядкованої) відповідного реагування, відповідної правової поведінки. Так, держава визначає порядок і умови переміщення товарів

через митний кордон, порядок здійснення митного контролю та митного оформлення тощо. Імперативність є головною ознакою адміністративного впливу (формулювання та визначення обов'язкових до виконання приписів, заборон, обмежень і дозволів), який є основним у правовому регулюванні суспільних відносин в процесі здійснення митної справи.

У зв'язку з необхідністю забезпечення чіткого функціонування митної справи держава закріплює в нормах митного права свої вимоги щодо митних органів у їх взаємовідносинах з іншими суб'єктами: митним органам заборонено все, що не дозволено нормативними актами, які визначають їх компетенцію. Можуть бути передбачені прямі заборони (що ввезення на митну територію України конкретних видів товарів) або у формі вказівок щодо вичерпного переліку певних дій (порядок декларування товарів, порядок прийняття митних декларацій). Обов'язковість дотримання заборон в митній справі забезпечується шляхом притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності порушників.

Диспозитивний метод передбачає рівність сторін. Диспозитивний метод у митному праві знаходить свій специфічний прояв в тому, що суб'єкти митних відносин/Імпен мають можливість домовлятися щодо умов виконання окремих митних процедур (наприклад, митний контроль та митне оформлення товарів може здійснюватись з дозволу митного органу в будь-якому місці та будь-який

Загальними принципами митного права є:

- 1) принцип поваги до прав і основних свобод людини;
- 2) принцип законності та презумпції невинуватості;
- 3) принцип демократизму;
- 4) принцип гласності;
- 5) принцип гуманності;
- 6) принцип визнання рівності та правомірності інтересів всіх суб'єктів господарювання;
- 7) відповідальності всіх учасників відносин.

Спеціальними принципами митного права є:

- 1) забезпечення державної та суспільної безпеки;
- 2) виключної юрисдикції України на її митній території;
- 3) захист економічних інтересів України;
- 4) виключних повноважень Державної митної служби України щодо здійснення державної митної справи України;
- 5) правове регулювання відповідно до визначеного митного режиму.

Важливим є також виділити й принципи міжнародно-правового регулювання митної сфери:

- 1) принцип суверенної рівності держав;

- 2) принцип міжнародно-правового співробітництва у митній сфері;
- 3) принцип недискримінації;
- 4) принцип найбільшого сприяння.

Тема 1.2. Митна справа. Міжнародне митне співробітництво

План лекції 1:

1. Митна справа: поняття, принципи.
2. Організація митної справи

Конспект лекції:

Митна справа: поняття, принципи

Митно-тарифні відносини є основою функціонування митної справи, яка являє собою комплекс заходів держави, спрямованих на реалізацію її митної політики.

Митна справа – це встановлений порядок та умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю харчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері митної справи (стаття 7 МК України).

Митна справа здійснюється з додержанням прийнятих в міжнародній практиці форм декларування товарів, методів визначення митної вартості товарів, систем класифікації та кодування товарів та системи митної статистики, інших загальноновизнаних у світі норм і стандартів.

Митна справа здійснюється (відповідно до ст.8 МК України) на основі принципів:

- 1) виключної юрисдикції України на її митній території;
- 2) виключних повноважень митних органів щодо здійснення митної справи;
- 3) законності та презумпції невинуватості;
- 4) єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України;
- 5) спрощення законної торгівлі;

- 6) визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання, незалежно від форми власності;
- 7) додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб;
- 8) заохочення доброчесності;
- 9) гласності та прозорості;
- 10) відповідальності всіх учасників відносин, що регулюються Митним кодексом України.

Основними суб'єктами митно-тарифних відносин є:

- держави;
- інтеграційні об'єднання держав;
- міжнародні організації;
- юридичні особи;
- фізичні особи.

Рівні міжнародної інтеграції:

- міжнародна угода між двома державами щодо митних преференцій або приєднання держави до вже існуючого інтеграційного об'єднання країн - 1 рівень інтеграції;
- створення декількома державами зони вільної торгівлі (передбачено скасування мита, податків, кількісних обмежень у взаємній торгівлі за міжнародними договорами, а також збереження за кожною країною-учасницею митних кордонів та права на самостійне визначення режиму торгівлі з іншими країнами) – 2 рівень інтеграції;
- митний союз (угода двох або більше держав, що передбачає усунення внутрішніх тарифів та встановлення спільного зовнішнього тарифу, встановлення єдиної митної території) – 3 рівень інтеграції.

Організація митної справи

Організація митної справи - це облаштування митного простору, передусім, митного кордону, створення митної системи та забезпечення ефективного функціонування механізму регулювання міжнародних економічних відносин.

Державний кордон України - це лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України – суші, вод, надр, повітряного простору (відповідно до ст.1 Закону України «Про державний кордон України»).

Митний кордон України – це межі митної території України (відповідно до ст.10 МК України).

Митний кордон України збігається з державним кордоном України, крім меж штучних островів, установок і споруд, створених у виключній (морській)

економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України. Межі території зазначених островів, установок і споруд, становлять митний кордон України.

Державна територія України – суша, води, надра і повітряний простір, що знаходиться в межах державного кордону України.

Економічна територія країни – це територія, адміністративно керована урядом даної країни, в межах якої особи, товари і гроші можуть вільно переміщуватись, а також повітряний простір, територіальні води цієї країни та континентальний шельф у міжнародних водах, щодо якого дана країна має виключне право на видобуток сировини, палива, і крім того – територіальні анклавні за кордоном (зони в інших країнах, що використовуються урядом ланої країни для дипломатичних, військових, наукових або інших цілей).

Митна територія України – це територія України, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води і повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України (відповідно до ст.9 МК України).

Митна територія певної країни може не збігатися з державною територією у випадках:

- при утворенні митного союзу двома або більше державами;
- за наявності в країні вільних (спеціальних) економічних зон;
- при вирівнюванні (за згодою суміжних держав) митних кордонів (за умови, що державні кордони не сприяють належному митному контролю).

Безпосередньо здійснення митної справи покладається на митні органи.

Митні органи (здійснюючи митну справу) виконують такі основні завдання:

- забезпечення правильного застосування, неухильного дотримання та запобігання недотриманню вимог законодавства з питань державної митної справи; забезпечення виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України з питань державної справи, укладеними відповідно до закону;
- створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, збільшення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України, здійснення з митними органами інших держав заходів щодо удосконалення процедури пропуску товарів, транспортних заходів через митний кордон України, їх митного контролю та митного оформлення;
- здійснення митного контролю та виконання митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, у тому числі на підставі електронних документів (електронне декларування), за допомогою технічних засобів контролю тощо;

- аналіз та управління ризиками з метою визначення форм та обсягів митного контролю;

- забезпечення справляння митних платежів, контроль правильності обчислення, своєчасності та повноти їх сплати, застосування заходів щодо їх примусового стягнення у межах повноважень, визначених цим Кодексом, Податковим кодексом України та іншими актами законодавства України, організація застосування гарантій сплати митних платежів, взаємодія з банківськими установами та незалежними фінансовими посередниками, що надають такі гарантії;

- застосування передбачених законом заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, здійснення контролю за дотриманням усіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та громадянами встановлених законодавством заборон та обмежень щодо переміщення окремих видів товарів через митний кордон України; здійснення заходів щодо недопущення через митний кордон України товарів, на які встановлені заборони та/або обмеження щодо переміщення через митний кордон України, а також товарів, які не відповідають вимогам якості та безпеки;

- здійснення державного експортного контролю в межах повноважень;

- здійснення контролю за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України;

- сприяння захисту прав інтелектуальної власності, вжиття заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності, недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів.

Тема 1.2. Митна справа. Міжнародне митне співробітництво

План лекції 2:

1. Міжнародне митне співробітництво: поняття, започаткування.
2. Міжнародне митне співробітництво європейських держав
3. Участь митних органів України у міжнародному митному співробітництві.

Конспект лекції:

Міжнародне митне співробітництво: поняття, започаткування

Міжнародне митне співробітництво являє собою один з видів спільної діяльності держав (інколи й міжнародних міжурядових організацій), спрямованої на узгодження їх інтересів та на досягнення спільних цілей у вирішенні митних питань на основі загально визнаних принципів і норм міжнародного права.

Участь України у міжнародному співробітництві з питань митної справи є (відповідно до ст.563 МК України) складовою її зовнішньоекономічної діяльності.

Початок співробітництва держав у митній сфері пов'язується зі створенням 1 квітня 1891 року Міжнародного союзу публікації митних тарифів, що являв собою організацію інформаційного спрямування, яка систематизувала, видавала та розповсюджувала матеріали про митні тарифи та митне законодавство різних країн світу.

На сучасному етапі провідну роль в цій сфері відіграє створена в 1950 році Рада митного співробітництва, яку з 1994 року називають Всесвітньою митною організацією (ВМО).

Міжнародне митне співробітництво європейських держав

Сучасному міжнародному митному співробітництву властиві ознаки:

- має на меті впорядкування міжнародних відносин з питань гармонізації митних процедур; гармонізації та уніфікації національних митно-правових систем, створення митних союзів та інших питань, від вирішення яких залежить полегшення світової торгівлі, а також забезпечення національних інтересів та безпеки кожної держави;
- має на меті впровадження сучасних митних інформаційних систем та обміну на їх основі статистичною митною інформацією з метою боротьби з порушеннями митних правил та контрабанди;
- діяльність митних адміністрацій має погоджувальний та координаційний характер і базується на спільних інтересах держав;
- базується як на нормах міжнародного права, так і на нормах національного права (загальні засади співробітництва, повноваження митних адміністрацій, відповідальність за невиконання зобов'язань).

Міжнародне митне співробітництво базується на таких принципах:

- поваги до державного суверенітету;
- суверенної рівності держав;
- співробітництва держав;
- найбільшого сприяння торгівлі;
- спрощення та гармонізації митних процедур;
- поступового зниження рівня митного оподаткування.

Юрисдикція - це визначена законом сукупність повноважень господарських судів щодо розгляду справ, віднесених до їх компетенції.

Передбачені в ст.20 категорії спорів потребують певних уточнень.

Зокрема, п.3 до юрисдикції господарських судів відносить: справи, що виникають з корпоративних відносин у спорах між: юридичною особою та її учасниками (засновниками, акціонерами, членами), у тому числі учасником, який

вибув; учасниками (засновниками, акціонерами, членами) юридичної особи, пов'язаними із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності.

Залежно від суб'єктів розрізняють види міжнародного митного співробітництва:

- співробітництво між державами (як між тими, які мають спільні кордони, так і між тими, які їх не мають);
- між державами та міжнародними організаціями;
- між міжнародними організаціями;
- між міждержавними інтеграційними об'єднаннями.

Міжнародне митне співробітництво може здійснюватися на основі укладених двосторонніх міжнародних договорів та як багатостороннє співробітництво на основі підписання багатостороннього договору, в рамках діяльності міжнародної конференції чи роботи міжнародної організації.

Залежно від територіальної сфери міжнародне митне співробітництво поділяється на:

- універсальне (держави Європейського регіону беруть участь у діяльності ВМО, СОТ);
- регіональне (митне співробітництво європейських держав в рамках Європейського регіону ВМО та Європейської економічної комісії ООН);
- локальне (між суміжними державами);
- партикулярне (між будь-якими державами, незалежно від її географічного розташування).

Міжнародне митне співробітництво здійснюється з таких основних питань:

- спрощення та гармонізації митних процедур;
- надання взаємної адміністративної допомоги;
- боротьби з порушеннями митних правил;
- надання митних привілеїв та імунітетів.

Важливим для міжнародного митного співробітництва є схвалення 23 червня 2005 року Рамкових стандартів Всесвітньої митної організації з безпеки та полегшення світової торгівлі.

Міжнародний стандарт являє собою єдину нормативну модель (зразок), типову форму (заздалегідь юридично не обов'язкову), створену за угодою суб'єктів міжнародного публічного права для регулювання суспільних відносин на міждержавному і/або внутрішньодержавному рівнях.

Договірним сторонам міжнародних угод необхідно дійти згоди щодо таких напрямків регіонального та субрегіонального міжнародного митного співробітництва:

- забезпечення автоматизованого обміну інформацією;

- взаємне визнання заходів митного контролю;
- здійснення спільного митного контролю;
- здійснення моніторингу за додержанням стандартів у відносинах між митними адміністраціями.

Європейському досвіду боротьби з економічною злочинністю, контрабандою відповідає широкий вибір моделей:

- повна інтеграція економічних функцій в рамках однієї правоохоронної структури (митні органи не мають правоохоронної функції);
- наділення податкових та митних адміністрацій правоохоронними функціями.

Участь митних органів України у міжнародному митному співробітництві

Митними органами України (відповідно до ст.565 МК України) спільно з митними органами суміжних держав може здійснюватися:

- 1) проведення спільного митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України;
- 2) узгодження у встановленому законом порядку часу здійснення митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України, процедур митного контролю, митного оформлення та взаємне визнання документів, що використовуються для виконання митних формальностей;
- 3) проведення спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення і припинення контрабанди і порушення митних правил;
- 4) проведення у встановленому законом порядку спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення і припинення правопорушень у сфері службової діяльності працівників митних органів України і суміжних держав;
- 5) проведення інших спільних одноразових чи постійних заходів з питань, що відповідно до МК України, належать до повноважень митних органів;
- 6) обмін інформацією, у тому числі з використання інформаційних технологій і систем.

Пріоритетом митного співробітництва України є співробітництво з державами – членами Європейського Союзу.

Митні органи Митним кодексом ЄС (запровадженим 09.10.2013р. Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013) визначено як митні адміністрації країн-учасниць, відповідальні за застосування митного законодавства, а також відомства, які уповноважені відповідно національного законодавства застосовувати митне законодавство.

Міжнародне митне співробітництво здійснюється у таких напрямках:

- гармонізація законодавства України і законодавства ЄС;
- надання технічної допомоги Україні у процесі зближення законодавства;
- надання взаємної допомоги у вирішенні митних питань.

Міжнародне митне співробітництво України та ЄС здійснюється у таких формах:

- обмін інформацією;
- запровадження єдиного адміністративного документа;
- спрощення формальностей щодо переміщення товарів;
- впровадження сучасних інформаційних систем;
- організація семінарів, «круглих столів».

Тема 1.3. Авторизований економічний оператор

План лекції:

1. Авторизований економічний оператор.
2. Авторизація АЕО: типи, критерії відповідності, спеціальні спрощення та переваги.
3. Дозволи на застосування спеціальних спрощень.

Конспект лекції:

Авторизований економічний оператор

Всесвітньою митною організацією рекомендовано митним адміністраціям послуговуватись в своїй діяльності основними засадами Рамкових стандартів безпеки та сприяння міжнародній торгівлі та встановлювати партнерські відносини з бізнес-співтовариством щодо забезпечення безпеки та надійності функціонування міжнародного ланцюга поставок товарів.

Підприємство-резидент (відповідно до ст.12 МК України), що виконує будь-яку роль в міжнародному ланцюзі постачання товарів (виробник, експортер, імпортер, митний представник, перевізник, експедитор, утримувач складу) та отримало авторизацію відповідно до вимог Митного кодексу України, набуває статус авторизованого економічного оператора (АЕО):

- Виробник – підприємство, яке безпосередньо виготовляє товари, призначені для експорту;
- Експортер (імпортер) – підприємство, яке на підставі укладених ним безпосередньо або через посередника (консигнатора, агента тощо) зовнішньоекономічних договорів здійснює експорт (імпорт) товарів з переміщенням їх через митний кордон України, незалежно від митного режиму, в який поміщуються такі товари;

- Митний представник – підприємство, яке виступає посередником (митним брокером, агентом, консигнатором тощо);
- Перевізник – особа, яка здійснює перевезення товарів через митний кордон України та/або між митними органами на території України або є відповідальною за такі перевезення;
- Експедитор – суб'єкт господарювання, який за дорученням клієнта та за його рахунок виконує або організовує виконання транспортно-експедиторських послуг, визначених договором транспортного експедирування;
- Утримувач складу – підприємство, у власності чи користуванні якого перебуває митний склад, об'єкти складу тимчасового зберігання, об'єкти вільної митної зони).

Підстави для віднесення АЕО до суб'єктів зі спеціальним правовим статусом:

- Особливий порядок взаємовідносин з митними органами;
- Визначений порядок набуття такого статусу;
- Визначений перелік критеріїв, яким повинен відповідати АЕО;
- Визначений перелік спрощень, на які має право АЕО;
- Визначений перелік правомочностей;
- Встановлення специфічних санкцій.

Авторизація АЕО: типи, критерії відповідності, спеціальні спрощення та переваги

Авторизація АЕО може бути таких типів:

- 1) про надання права на застосування спеціальних спрощень (далі – АЕО-С);
- 2) про підтвердження безпеки і надійності (далі – АЕО-Б).

Підприємство самостійно обирає тип авторизації та може одночасно мати авторизації обох типів.

Авторизація АЕО визнається на всій території України. Визнання митними адміністраціями іноземних держав авторизації АЕО здійснюється відповідно до міжнародних договорів України.

Для надання авторизації АЕО застосовуються (відповідно до ч.3ст.12 МК України) такі критерії:

- 1) дотримання вимог митного та податкового законодавства України, а також відсутність фактів притягнення до кримінальної відповідальності;
- 2) належна система ведення бухгалтерського обігу, комерційної та транспортної документації;
- 3) стійкий фінансовий стан;

4) забезпечення практичних стандартів компетенції або професійної кваліфікації відповідної посадової особи підприємства;

5) дотримання стандартів безпеки та надійності.

Авторизація АЕО-С надається за умови підтвердження відповідності критеріям 1-4, авторизація АЕО-Б надається за умови підтвердження відповідності критеріям 1-3 та 5. Авторизація АЕО надається безоплатно, діє безстроково, але може бути зупинена чи анульована ДМСУ.

Підприємство, яке отримало авторизацію АЕО-С (ст.13 МК України), має право застосовувати такі *спеціальні спрощення*:

- загальна фінансова гарантія;
- самостійне накладення пломб спеціального типу;
- процедура спрощеного декларування;
- процедура випуску за місцезнаходженням.

Підприємство, яке отримало авторизацію АЕО-С (ст.13 МК України), користується такими *перевагами*:

- виконання митних формальностей щодо товарів і транспортних засобів комерційного призначення в першочерговому порядку;
- зниження автоматизованою системою митного оформлення ступеня ризику для визначення переліку митних формальностей під час здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення;
- використання спеціально визначеної (за наявності) смуги руху в пункті пропуску через державний кордон України для переміщення автотранспортних засобів комерційного призначення;
- використання національного логотипу АЕО.

Підприємство, яке отримало авторизацію АЕО-Б (ст.13 МК України), має право застосовувати такі спеціальні спрощення: «самостійне накладення пломб спеціального типу».

Підприємство, яке отримало авторизацію АЕО-Б (ст.13 МК України), користується такими *перевагами*:

- отримання повідомлення митного органу про те, що відповідні товари і транспортні засоби комерційного призначення на основі результатів аналізу ризиків за загальною декларацією прибуття обрано для проведення митного огляду у пункті пропуску (пункті контролю) через державний кордон України до моменту їх переміщення через митний кордон України;
- виконання митних формальностей щодо товарів і транспортних засобів комерційного призначення в першочерговому порядку;

- зниження автоматизованою системою митного оформлення ступеня ризику для визначення переліку митних формальностей під час здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення;

- використання спеціально визначеної (за наявності) смуги руху в пункті пропуску через державний кордон України для переміщення автотранспортних засобів комерційного призначення;

- використання національного логотипу АЕО.

Митні органи можуть проводити митний огляд (за наявності відповідних результатів системи оцінки ризиків) без надсилання такого повідомлення, якщо це може негативно вплинути на результати митного огляду.

Для отримання авторизації АЕО підприємство подає до Державної митної служби України заяву (з анкетною самооцінкою). ДМСУ у строк, що не перевищує 30 днів з дня реєстрації документів, здійснює їх попередній розгляд, за результатами якого приймає рішення про проведення оцінки відповідності підприємства або про відмову у проведенні оцінки відповідності.

Відмова у проведенні оцінки відповідності підприємства критеріям АЕО, якщо:

- наявні не всі документи або до таких документів внесено відомості не в повному обсязі з урахуванням обраного типу авторизації АЕО;

- підприємство не перебуває на обліку в митних органах;

- підприємство перебуває у процедурі санації боржника до відкриття провадження про банкрутство або щодо нього відкрито провадження у справі про банкрутство;

- підприємство перебуває у процесі припинення;

- не минуло шести місяців з дати анулювання наданої підприємству авторизації (крім випадків анулювання за заявою підприємства або невідповідністю критерію, який не є обов'язковим для отримання авторизації АЕО до завершення строку проведення оцінки відповідності).

Оцінка відповідності проводиться протягом 120 днів з дня прийняття рішення про її проведення. Строк проведення оцінки може бути продовжений (за заявою підприємства – не більше ніж на 30 днів; за рішенням посадової особи ДМСУ, відповідальної за проведення оцінки, - на 30 днів у разі повідомлення підприємством про усунення виявленої невідповідності критеріям АЕО до завершення строку проведення оцінки відповідності.

Дозволи на застосування спеціальних спрощень

Дозволи на застосування спеціальних спрощень (відповідно до ст.13-1 МК України) надаються безоплатно протягом 15 робочих днів з дня реєстрації відповідної заяви підприємства, яке отримало авторизацію АЕО.

Дозвіл на застосування спеціальних спрощень:

- загальна фінансова гарантія;
- самостійне накладення пломб спеціального типу;

надаються митницею за місцем знаходження підприємства.

Дозвіл на застосування спеціальних спрощень:

- процедура спрощеного декларування;
- процедура випуску за місцезнаходженням.

надаються митницею, в зоні діяльності якої розташований відповідний об'єкт АЕО (будівля, споруда, відкритий чи закритий майданчик тощо).

Розділ 2. Порядок здійснення митної справи

Тема 2.1. Правові засади тарифного і нетарифного регулювання

План лекції:

1. Мито.
2. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Конспект лекції:

Мито

Тарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності є, за сутністю, економічними і діють через ринковий механізм.

Мито – це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України та Митним кодексом України, який нараховується та сплачується відповідно до Кодексу, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовуються такі *види мита*:

- 1) ввізне мито;
- 2) вивізне мито;
- 3) сезонне мито;
- 4) особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне.

Забороняється застосовувати (відповідно до ст.271 МК України) інші види мита, крім тих, що встановлені Митним кодексом України.

Ввізне (імпортне) мито нараховується на товари при їх ввезенні на митну територію України (ст.272 МК України).

Ввізне (імпортне) мито виконує такі *завдання*:

- Поповнення прибуткової частини державного бюджету України;
- Захист вітчизняного виробника від негативного впливу іноземної конкуренції;

- Оптимізація співвідношення експорту та імпорту з огляду на вимоги платіжного і торговельного балансу країни.

Вивізне (експортне) мито нараховується на українські товари, що вивозяться за межі митної території України (ст.273 МК України).

Вивізне (експортне) мито виконує такі *завдання*:

- Поповнення прибуткової частини державного бюджету України;
- Обмеження вивезення з України товарів, необхідних для національної економіки, захисту економічної безпеки країни;
- Стимулювання експорту високотехнологічних товарів, обмеження вивезення сировини та продуктів первинної обробки.

Сезонне мито може встановлюватись на товари на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита (ст.274 МК України).

У випадках, передбачених законами України (якщо інше не передбачено міжнародними договорами), з метою захисту економічних інтересів України та українських товаровиробників у разі ввезення товарів на митну територію України, незалежно від інших видів мита, можуть (ст.275 МК України) застосовуватись такі *види мита*:

- 1) спеціальне мито;
- 2) антидемпінгове мито;
- 3) компенсаційне мито;
- 4) додатковий імпортний збір.

Спеціальне мито встановлюється:

- 1) як засіб захисту національного товаровиробника у разі ввезення товарів на митну територію України в обсягах та/або за умов, що створює загрозу заподіяння істотної шкоди національному товаровиробнику;

- 2) як заходи у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань, які обмежують реалізацію законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

Антидемпінгове мито відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які ж об'єктом демпінгу, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Демпінг - експорт товарів та їх реалізацію в країні-імпортері за набагато нижчими цінами, ніж на внутрішньому ринку країни - виробника.

Компенсаційне мито встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які ж об'єктом субсидованого

імпорту, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Додатковий імпортний збір встановлюється законом відповідно до статті XII ГАТТ-1994 щодо платіжного балансу у разі значного погіршення стану платіжного балансу або істотного скорочення золотовалютних резервів, або досягнення ними мінімального розміру з метою забезпечення рівноваги платіжного балансу та збільшення розміру золотовалютних резервів.

Базою оподаткування митом товарів, що переміщуються через митний кордон України, відповідно до статті 279 МК України, є:

1) для товарів, на які законом встановлено адвалерні ставки мита, - митна вартість товарів;

2) для товарів, на які законом встановлено специфічні ставки мита, - кількість таких товарів у встановлених законом одиницях виміру;

В Україні використовують (ст.280 МК України)такі *ставки мита*:

- адвалорна (нараховується у відсотках на одиницю бази оподаткування);
- специфічна (у встановленому грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування);
- комбінована (поєднує обидві ставки мита).

В Україні *платниками мита* (ст.276 МК України)є:

- особа, яка ввозить товари на митну територію України чи вивозить товари з митної території України у порядку та на умовах, встановлених Кодексом;
- особа, на адресу якої надходять товари, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових або експрес-відправленнях, несупроводжуваному багажі, вантажних відправленнях;
- особа, на яку покладається обов'язок дотримання вимог митних режимів, які не передбачають звільнення від оподаткування митом, у разі порушення таких вимог;
- особа, яка використовує товари, митне оформлення яких було здійснено з умовним звільненням від оподаткування, не за цільовим призначенням та /або всупереч умовам та цілям такого звільнення згідно із законодавством України, а також будь-які інші особи, які безпідставно використовують звільнення від оподаткування митом (податкову пільгу);
- особа, яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження товари, що були випущені у вільний обіг на митній території України із звільненням від оподаткування митними платежами, до закінчення строку, визначеного законом;

- особа, яка реалізує товари, транспортні засоби відповідно до статті 343 Кодексу.

Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності – це комплекс заходів заборонного та обмежувального характеру, які не допускають проникнення на внутрішній ринок іноземних товарів, які зможуть завдати шкоди національній економіці різким зростанням імпорту.

Всі нетарифні заходи регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які використовуються як бар'єри поділяють умовно на дві групи: економічні нетарифні заходи та адміністративні нетарифні заходи.

До економічних нетарифних заходів належать:

- нетарифні інструменти (внутрішні імпорتنі та зрівняльні податки і збори, дискретивна митна оцінка);
- заходи стимулювання експорту (демпінг, субсидії, експортне кредитування).

До адміністративних нетарифних заходів належать:

- заборона (ембарго);
- кількісні обмеження (ліцензування і квотування, «добровільні» обмеження експорту);
- монополістичні заходи;
- правові режими;
- торговельні угоди;
- різноманітні види контролю.

Прямі заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності полягають у встановленні державою кількісних обмежень (визначенні кількості та номенклатури товарів) при експорті або імпорті окремих категорій товарів.

Непрямі заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності опосередковано впливають на розвиток експортно-імпорتنих операцій і включають:

- прийоми технічно-нормативного регулювання обмеження (вимога щодо дотримання національних стандартів, про специфічне маркування та пакування товарів, отримання сертифікатів якості на імпортну продукцію тощо);
- додаткові митні формальності (вимоги надавати більш докладну інформацію, ніж та, яка міститься в митній декларації; вимоги щодо використання конкретних пунктів пропуску, шляхів переміщення окремих категорій товарів тощо);
- регулювання обсягів виробництва.

Тема 2.2. Правове регулювання переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України

План лекції 1:

1. Поняття та принципи переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.
2. Засоби і способи переміщення товарів через митний кордон України

Конспект лекції 1:

Поняття і принципи переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України

Переміщення через митний кордон України являє собою сукупність дій, пов'язаних із ввезенням на митну територію України, вивезенням з цієї території або транзит через митну територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів у будь-який спосіб, будь-якими засобами, включаючи використання з цією метою трубопровідного транспорту та ліній електропередач.

Поняття «переміщення через митний кордон» характеризується такими ознаками:

- Наявністю фактично здійснених вольових дій фізичних та юридичних осіб, зокрема суб'єктів ЗЕД, спрямованих на досягнення конкретного результату із ввезенням на митну територію України, вивезенням з цієї території або транзит через митну територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів;
- Здійсненням зазначених дій у правовому режимі ввезення товарів, транспортних засобів та інших предметів на митну територію України або їх вивезенням з митної території, або транзит через митну територію України;
- Наявністю певних засобів та способів, завдяки яким здійснюються зазначені дії;
- Здійснення зазначених дій щодо товарів, транспортних засобів та інших предметів, які підлягають пропуску через митний кордон України;
- Фактичним перетином митного кордону України товарами, транспортними засобами та іншими предметами.

До фактично здійснених вольових дій фізичних та юридичних осіб, зокрема суб'єктів ЗЕД, належать:

- Ввезення товарів і транспортних засобів на митну територію України;
- Вивезення товарів і транспортних засобів за межі митної території України;
- Транзит через митну територію України товарів, транспортних засобів.

Ввезення товарів і транспортних засобів на митну територію України, вивезення товарів і транспортних засобів за межі митної території України - сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України у відповідному напрямку (п.4 ст.4 МК України).

Переміщення транзитом через митну територію України товарів і транспортних засобів на митну територію України - сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів і транспортних засобів через митну територію України під митним контролем за умови, що товари, які переміщуються транзитом, залишаються у незмінному стані, крім природних втрат, не використовуються з іншою метою, крім транзиту і повинні бути доставленими до митного органу призначення у строк, визначений митним органом відправлення.

Про фактичне волевиявлення особи щодо переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон свідчать такі лії:

- При ввезенні товарів, транспортних засобів на митну територію України, зокрема при ввезенні з території вільних митних зон, вільних складів на іншу частину території України, транзиті через митну територію України – фактичне перетинання митного кордону;

- При вивезенні товарів, транспортних засобів з митної території України, при ввезенні з іншої частини території України на території, вільних митних зон і на вільні склади – подача митної декларації чи інша дія, безпосередньо спрямована на реалізацію наміру вивезти або ввезти товари, транспортні засоби.

Засоби і способи переміщення товарів через митний кордон України

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється (ст.186 МК України) засобами:

- Автомобільного транспорту;
- Залізничного транспорту;
- Авіаційного транспорту;
- Водного транспорту;
- Трубопровідного транспорту;
- Ліній електропередач та змішаними перевезеннями.

Залежно від наявності перевізника, відправника, одержувача, а також договору на перевезення товари переміщуються у такий спосіб:

- Вантажні відправлення;

- Міжнародні поштові відправлення;
- Міжнародні експрес-відправлення;
- Несупроводжуваний багаж;
- Ручна поклажа;
- Супроводжуваний багаж.

Граничний строк перебування товарів і транспортних засобів комерційного призначення у пунктах пропуску через державний кордон України (ст.199 МК України) не може перевищувати 30 днів, а для автомобільного транспорту – 5 днів з моменту прибуття у пункт пропуску для здійснення митних процедур.

Граничний строк не застосовується до операцій з накопичення у пунктах пропуску суднових партій для переміщення у митному режимі транзит.

Пункт пропуску через державний кордон – спеціально виділена територія на залізничних і автомобільних станціях, у морських і річкових портах, в аеропортах (на аеродромах) з комплексом будівель і технічних споруд, де здійснюється прикордонний, митний та інші види контролю (екологічний, ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний) і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів.

За характером транспортних перевезень розрізняють пункти пропуску:

- Вантажні;
- Пасажирські;
- Вантажно-пасажирські (з обмеженням чи без обмеження вантажопідйомності транспортних засобів);
- Для окремих видів операцій (перевалка вантажів, проведення ремонтних робіт тощо).

За режимом функціонування розрізняють пункти пропуску:

- Постійно діючі;
- Тимчасові.

За категоріями розрізняють пункти пропуску:

- Міжнародні;
- Міждержавні;
- Місцеві.

Тема 2.2. Правове регулювання переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України

План лекції 2:

1. Товар: поняття, види.
2. Заборони та обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України.

Конспект лекції :

Товар: поняття, види

Товари – це будь-які рухомі речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередач (п.57 ст.4 МК України).

Ідентичні товари – товари, однакові за ознаками: фізичні характеристики; якість та репутація на ринку; країна походження.

Подібні (аналогічні) товари – товари, які хоч і не однакові за всіма ознаками, але мають схожі характеристики і складаються зі схожих компонентів, завдяки чому виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються, та вважаються комерційно взаємозамінними.

Контрафактні товари – товари, створені на основі існуючого оригіналу з порушенням права інтелектуальної власності.

Товарові (в контексті митного права) притаманні такі ознаки:

- Матеріальність;
- Об'єктивна рухомість;
- Ціна;
- Стабільність.

Товарові (крім основних ознак) притаманні характеристики:

- Митна вартість товару;
- Код УКТ ЗЕД;
- Країна походження;
- Свобода переміщення.

Митна вартість переміщуваних через митний кордон України товарів – вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари (ст.49 МК України).

Відомості про митну вартість товарів використовується для:

- Нарахування митних платежів;
- Ведення митної статистики;

- Визначення розміру забезпечення виконання митних зобов'язань щодо сплати митних платежів.

Визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту здійснюється методами відповідно до ст.57 МК України (в митних режимах. Відмінних від імпорту, - відповідно до ст.65-66 МК України).

Основний метод визначення митної вартості товарів – за ціною договору (контракту) щодо імпортованих товарів (вартість операції) відповідно до ст.58 МК України.

Другорядні методи визначення митної вартості товарів:

- За ціною договору щодо ідентичних товарів (ст.59 МК України);
- За ціною договору щодо подібних (аналогічних товарів) (ст.60, 61 МК України);
- На основі віднімання вартості (ст.62 МК України);
- На основі додавання вартості (ст.63);
- Резервний метод (ст.64 МК України).

Залежно від країни походження товари поділяються на:

- Вітчизняні;
- Іноземні.

Вітчизняні товари мають статус таких, що знаходяться у вільному обігу на митній території України, тобто це товари:

- 1) цілком зроблені в Україні;
- 2) товари, ввезені на митну територію України та випущені для вільного обігу на території України;
- 3) товари, виготовлені із зазначених раніше.

Заборони та обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України

Не можуть бути пропущені через митний кордон України:

- товари, переміщення яких через митний кордон заборонено законом;
- товари, на пропуск яких відповідно до закону потрібні дозволи інших державних органів;
- товари, що переміщуються через митний кордон України з порушенням вимог МК України та інших законів України, крім випадків, передбачених МК України.

Перевізник зобов'язаний здійснити зворотне вивезення товарів, ввезення яких на митну територію України і транзит митною територією України, є забороненим.

У випадках, передбачених законом, на окремі товари встановлюються *обмеження* щодо їх переміщення через митний кордон України. Переліки таких товарів (із зазначенням їх опису та коду згідно з УКТ ЗЕД), а також порядок видачі відповідних дозволів та їх обігу з використанням засобів інформаційних технологій затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Тема 2.3. Митний режим як різновид адміністративно-правового режиму

План лекції 1:

1. Правовий режим, адміністративно-правовий режим.
2. Митний режим: поняття, режимоутворюючі ознаки, принципи.
3. Види митних режимів.

Конспект лекції 1:

Правовий режим, адміністративно-правовий режим

Поняття митного режиму, враховуючи комплексний характер галузі митного права (в якій домінують адміністративно-правові норми), є похідним від правових категорій «правовий режим» та «адміністративно-правовий режим».

Правовий режим являє собою, за визначенням В.Я.Настюка, закріплену в законодавстві сукупність прав, обов'язків та відповідальності; система заходів, яка використовується для досягнення поставлених цілей режимної спрямованості, і за допомогою специфічних методів (прийомів) здійснює регулювання його механізму.

Адміністративно-правовий режим являє собою, за визначенням Р.І.Лемехи, динамічну систему взаємопов'язаних правових засобів регулювання певної сфери публічно-правових відносин, одним з учасників яких є органи публічної адміністрації, які використовують передбачені чинним законодавством інструменти адміністративно-правового впливу з метою забезпечення публічних інтересів держави та суспільства.

У вузькому аспекті сутність адміністративного режиму як певного поєднання адміністративно-правових засобів розкривається в таких елементах як: правова регламентація діяльності в режимних сферах; система дозволів; пряма заборона окремих видів суспільних відносин; коло прав і обов'язків учасників правовідносин; забезпечення необхідного обліку та контролю деяких видів діяльності; застосування різних видів юридичної відповідальності за порушення чинних правил.

Адміністративно-правові режими класифікують за різними критеріями.

Класифікація адміністративно-правових режимів Ю.П. Битяка за:

- За масштабом волі громадян і організацій у використанні своїх можливостей для реалізації суб'єктивних прав: на пільгові та обмежувальні режими;
- За глибиною змін у конституційному статусі громадян і організацій: на звичайні та надзвичайні режими;
- За часом дії: на постійні (паспортний режим) та тимчасові (режим надзвичайного стану);
- За територією дії: на режими, що діють на всій території України та режими, що діють в окремих регіонах чи місцях (режим прикордонної зони, режим у пунктах пропуску через державний кордон);
- За окремими об'єктами: режими заповідників, вогнепальної зброї, отруйних речовин;
- За видами діяльності: режими оперативно-розшукової діяльності, окремих видів підприємницької діяльності тощо.

Т.П. Мінка, серед іншого, виокремлює наступні види режимів:

- Режими різних правових станів (режими надзвичайного, воєнного станів, режими безпеки польотів цивільної авіації, режими карантинних зон тощо);
- Режими територій (режим заповідників, прикордонний режим, режим у пунктах пропуску через державний кордон, режим зони радіоактивного забруднення тощо);
- Режими обігу предметів та об'єктів (режими обігу зброї, наркотичних речовин, режим обігу інформації тощо);
- Режим видів діяльності (режими підприємницької діяльності, режим здійснення валютних операцій тощо).

Використання різних за змістом правових засобів у межах адміністративно-правового режиму дозволяє їх поділити на прості, комплексні та міжгалузеві.

Митні режими, за визначенням Р.Ілеміхи, відносяться до міжгалузевих постійно діючих адміністративно-правових режимів у сфері публічного управління та економіки на території пунктів пропуску через державний кордон України, та пов'язані із режимом обігу предметів – порядком переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України.

Правильний вибір митного режиму суб'єктом ЗЕД при переміщенні товару через митний контроль є запорукою ефективності зовнішньоекономічної операції.

Митний режим: поняття, режимоутворюючі ознаки, принципи

В статті 4 Митного кодексу України митний режим визначено як комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення.

Митний режим Р.І. Леміха визначає як комплекс правових засобів, за допомогою яких, залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, регулюється порядок такого переміщення (митні процедури, що застосовуються щодо цих товарів і транспортних засобів, правовий статус товарів, порядок визначення митної вартості товарів, умови оподаткування, використання після митного оформлення.

Правові засоби є системою дозволів, заборон та зобов'язань. У митному праві до правових засобів відносяться і норми Митного кодексу України та інших законодавчих актів, і адміністративна практика суб'єктів владних повноважень ДМСУ, і відповідна судова практика.

Елементами системи митного режиму є: нормативно-регулятивна підсистема; організаційна підсистема; матеріально-технічна підсистема.

Режимоутворюючими ознаками є:

- походження товару;
- напрям переміщення;
- сплата мита та інших податків, а також надання податкових пільг;
- розміщення до режиму відповідно митному кодексу чи виключно з дозволу митниці;
- строки перебування в даному митному режимі;
- статус товару після завершення митного оформлення.

Загально-правовими принципами регулювання митних режимів є:

- верховенства права;
- законності;
- правової визначеності;
- рівності всіх перед законом;
- гласності.

Спеціальними принципами регулювання митних режимів є:

- сприяння розвитку міжнародної торгівлі;
- захисту національних інтересів та безпеки у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- диспозитивності обрання митного режиму суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності;
- обмеження свободи вибору митного режиму;

- доступності адміністративних послуг.

Види митних режимів, класифікація

Митним режимам присвячено Розділ V Митного кодексу України. Так, у відповідності до статті 70 Митного кодексу України, з метою застосування законодавства України з питань митної справи запроваджуються такі митні режими:

- імпорт (випуск для вільного обігу);
- реімпорт;
- експорт (остаточне вивезення);
- реекспорт;
- транзит;
- тимчасове ввезення;
- тимчасове вивезення;
- митний склад;
- вільна митна зона;
- безмитна торгівля;
- переробка на митній території;
- переробка за межами митної території;
- знищення або руйнування;
- відмова на користь держави.

Класифікація залежно від ролі та місця митних режимів в процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності: митні режими завершених комерційних операцій; економічні митні режими; митні режими припинення операцій у сфері митно-тарифних відносин.

Митні режими завершених операцій:

- імпорт;
- реімпорт;
- експорт;
- реекспорт.

Економічні митні режими :

- режими переробки (переробка на митній території України, переробка за межами митної території України);
- спеціальні митні режими (транзит, вільна митна зона, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення);
- режими надання послуг (митний склад, безмитна торгівля).

Митні режими припинення операцій у сфері митно-тарифних відносин:

- знищення або руйнування;
- відмови на користь держави.

Представлені в Митному кодексі України митні режими В. Науменко поділяє умовно на три групи.

До першої групи віднесено такі митні режими, як імпорт, експорт, реімпорт, реекспорт, які застосовуються до основної маси об'єктів зовнішньоекономічних операцій (з переходом прав власності на товари), мають завершальний характер.

До другої групи віднесено митні режими, які застосовуються в межах здійснення послуг до зовнішньоекономічної діяльності та допускають використання товарів тільки для визначених цілей за дотримання обмежень, які встановлені законодавством України. До цієї групи відносяться митні режими – митний склад (зберігання товарів під митним контролем, консигнаційний продаж товарів), магазин безмитної торгівлі (зберігання та торгівля товарами у пунктах пропуску через державний кордон), транзит (перевезення товарів під митним контролем через митну територію України), тимчасове ввезення (переміщення товарів для проведення виставок, конференцій, рекламних заходів). До цієї групи відносяться й митні режими, які застосовуються до товарів, переміщуваних через митний кордон України в рамках операцій як переробка, монтаж, наладка, ремонт – переробка на митній території України та переробка за межами митної території України.

До третьої групи віднесено митні режими, які застосовуються у випадках припинення зовнішньоекономічних операцій у зв'язку з неможливістю чи неефективністю проведення подальших дій з товарами на внутрішньому ринку через відсутність або втрату товарами споживчих якостей, відсутність документів, які необхідні для проведення митного оформлення товарів. Через неплатоспроможність підприємства-імпортера (експортера) – митний режим знищення або руйнування та митний режим відмови на користь держави.

Класична класифікація митних режимів за Митним кодексом України може бути (на думку Р. Лемехи) доповнена

класифікацією:

- за поширеністю та частотою застосування – основні та додаткові;
- за впливом на торговельний баланс України – на визначальні (експорт, імпорт, транзит) та технічно-процедурні (тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, митний склад, вільна митна зона, безмитна торгівля);
- за метою застосування – на орієнтовані на внутрішній ринок (імпорт, реімпорт, тимчасове вивезення, переробка за межами митної території, відмова на користь держави), орієнтовані на зовнішні ринки (експорт, реекспорт, транзит, тимчасове ввезення, переробка на митній території) та універсальні (митний склад, вільна митна зона, безмитна торгівля, знищення або руйнування).

Тема 2.3. Митний режим як різновид адміністративно-правового режиму

План лекції 2:

1. Функції митних режимів.
2. Правове регулювання митних режимів.
3. Проблеми правового регулювання митних режимів.

Конспект лекції 2:

Функції митних режимів

Сутність будь-якого правового явища розкривається через його функції, тобто основні напрями та способи впливу на суспільні відносини.

Основними функціями митних режимів є:

- Регулятивна функція, в рамках якої митні органи визначають модель поведінки учасників митних правовідносин, наділяючи їх правами (право обрати митний режим, право скористатися автоматизованою системою митного оформлення, механізмом «єдиного вікна») та обов'язками (обов'язок задекларувати товари, визначити їх митну вартість, сплати в повному обсязі митні платежі);
- Охоронна функція, яка полягає у захисті національної економічної безпеки та митної безпеки (запобігання та протидія контрабанді, виявлення товарів, задекларованих не своїм найменуванням тощо);
- Контрольно-наглядова функція, яка полягає у здійсненні державного контролю щодо дотримання норм митного законодавства в процесі митного оформлення товарів і транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон;
- Фіскальна функція, яка полягає в адмініструванні посадовими особами державної митної служби України передбачених чинним законодавством митних платежів;
- Стимулююча функція, яка полягає у заохоченні суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до активізації міжнародної торгівлі завдяки спрощенню процедур в рамках функціонування певних митних режимів (стимулювання експорту, транзиту тощо);
- Координуюча функція, яка полягає в координації діяльності посадових осіб Державної митної служби України з іншими контролюючими органами (Державною прикордонною службою, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів) в процесі функціонування митних режимів;

- Інформаційна функція, яка полягає в інформуванні громадян та нерезидентів стосовно новел національного законодавства у сфері правового регулювання митних режимів, а також про доступні інформаційні ресурси та сервіси Державної митної служби.

Правове регулювання митних режимів

Ключову роль у забезпеченні сприятливого інвестиційного клімату та привабливості національної економіки для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності відіграє якісний рівень правового забезпечення митних відносин, спрощення порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Ієрархія нормативно-правових актів, які регулюють митні відносини:

- Вищу юридичну силу та пряму дію мають норми Конституції України, які закріплюють основні права і свободи людини, принципи та порядок діяльності органів публічної адміністрації (принцип верховенства права і свобод людини, принцип верховенства ратифікованих Верховною Радою України норм міжнародного права над нормами національного права);

- Ратифіковані Верховною Радою України міжнародно-правові акти (Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (в редакції 1999р.), Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів 1983 р., Рамкові стандарти безпеки та полегшення всесвітньої торгівлі ВМО 2005р. та інші);

- Митний кодекс України, який безпосередньо встановлює види митних режимів (стаття 70), регламентує порядок вибору та зміни митного режиму (стаття 71), визначає митний статус товарів, що поміщуються у митний режим (стаття 72), а також регулює інші питання, пов'язані з відповідним митним режимом. На цьому ж рівні Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та деякі інші, які регулюють певні питання, пов'язані з митними режимами;

- Постанови Касаційних судів (так, Касаційний адміністративний суд у складі Верховного суду у справі № 807/3168/14 (Постанова Верховного Суду 18.01.2018) розмежував поняття «митний контроль» та «митне оформлення» як самостійні процеси з притаманними їм характеристиками);

- Укази Президента України та Постанови Кабінету Міністрів України, які є підзаконними актами (Указ Президента України «Про Державну митну службу України від 29.11.1996р. № 1145/96 (в ред. Від 30.04.2011р.), постанова КМУ № 295 від 27.03.2013р. «Про деякі питання перебування товарів у митному режимі переробки на митній території України, обмеження і заборони щодо поміщення окремих товарів у зазначений митний режим та визнання такими, що втратили чинність деяких актів Кабінету Міністрів України»);

- Відомчі підзаконні нормативно-правові акти, за допомогою яких максимально деталізуються положення законів та постанов уряду (Наказ Міністерства фінансів України від 04.08.2015р. № 693 «Про діяльність митних брокерів» (в ред. Від 22.02.2019р.) та Наказ ДМСУ від 17.11.2005р. № 1118 «Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України» (в ред. Від 18.09.2009р.)

Проблеми правового регулювання митних режимів

За умов все більш жорсткої конкуренції на світових ринках пріоритетним завданням Державної митної служби України є створення умов, що сприятимуть подальшому розвитку міжнародної торгівлі та стимулюватимуть суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності щодо збільшення обсягів імпорту, експорту та транзиту.

Оскільки ключову роль в процесі переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України відіграє інститут митних режимів, важливим є визначення наявних проблем у правовому регулюванні митних режимів в Україні.

За даними Європейської Бізнес Асоціації основною проблемою у сфері адміністративно-правового забезпечення та адміністрування митних режимів в Україні є корупція, хоча наявні й інші проблеми.

Актуальними проблемами правового забезпечення та адміністрування митних режимів(на думку Р.І.Леміхи) є:

- Надмірний обсяг дискреційних повноважень у посадових осіб митниці, що обумовлює високий ступінь корупційних ризиків в їх діяльності в процесі (низку повноважень інспекторів митної служби щодо здійснення митного огляду та пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон доцільно замінити на скануючи автоматизовані системи, які будуть здійснювати неупереджений оперативний митний контроль);

- Непрозорість підходів щодо визначення митної вартості товарів та підстав здійснення перевірок вантажу в повному обсязі (з розпакуванням, зважуванням, відбором проб і зразків для експертного дослідження тощо), адже в цьому питанні виявляється найбільший конфлікт між приватними і публічними інтересами, а, отже, є потреба у пошуку засобів визначення митної вартості за допомогою використання «штучного інтелекту»;

- Відсутність належних засобів фіксації порушення норм митного права суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності (низька якість обладнання для відеоспостереження, обмеженість кутів огляду камер зовнішнього спостереження та прив'язка до певної території не дають можливість здійснювати належну

безперервну фіксацію переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон);

- Низький рівень правосвідомості суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що виявляється у намаганні уникнути огляду товарів та сплати митних платежів в обсязі, передбаченому законодавством;

- Низький рівень оплати праці, а також матеріально-технічного забезпечення інспекторів митної служби, що, в свою чергу, обумовлює плинність кадрів та низький рівень мотивації до сумлінного виконання своїх обов'язків;

- Загальна низька ефективність функціонування митних режимів в Україні, обумовлена низьким рівнем їх автоматизації та інформатизації, неналежні технічні можливості для застосування роботизованого обладнання та інших інноваційних технологій з метою мінімізації людського фактору в процесі прийняття рішень в рамках відповідних митних режимів та запобігання корупції.

Тема 2.4. Митний контроль

План лекції 1:

1. Митний контроль: поняття, функції, принципи, види.
2. Організація митного контролю.
3. Зона митного контролю.

Конспект лекції 1:

Митний контроль: поняття, функції, принципи, види

Митний контроль – сукупність заходів, що здійснюються з метою додержання цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку (п.24 ст.4 МК України).

Функціями митного контролю є:

- Забезпечення додержання митного законодавства;
- Забезпечення економічної та митної безпеки України;
- Забезпечення дозвільного порядку переміщення товарів через митний кордон України;
- Запобігання проникненню на територію України неякісних товарів та екологічно небезпечних речовин;
- Своєчасне стягнення митних платежів в повному обсязі;
- Запобігання, виявлення та припинення порушення митних правил та контрабанди.

Митний контроль як різновид державного контролю базується на принципах:

- Законності;

- Системності;
- Систематичності;
- Дієвості;
- Гласності.

Загальними принципами митного контролю статтею 318 МК України визначено:

- Митному контролю підлягають товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України (принцип контрольованості всіх переміщень через митний кордон);

- Митний контроль здійснюється виключно митними органами відповідно до митного законодавства України (принцип компетентності);

- Митний контроль передбачає виконання митними органами мінімуму митних формальностей, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи (принцип мінімізації митних формальностей);

- З метою підвищення ефективності митного контролю митні органи взаємодіють учасниками зовнішньоекономічної діяльності, АЕО, іншими особами, діяльність яких пов'язана із здійсненням зовнішньої торгівлі (принцип взаємодії з суб'єктами зовнішньоекономічних відносин);

- Митний контроль товарів, транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються Кабінетом Міністрів України (принцип уніфікації).

Залежно від характеристик товарів, що впливають на здійснення митного контролю розрізняють такі його види:

- Митний контроль енергоносіїв;
- Митний контроль культурних цінностей;
- Митний контроль товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності;
- Митний контроль лікарських препаратів та ін.

За ступенем доступу до об'єкта митного контролю розрізняють такі його види:

- Фактичний;
- Документальний.

За ступенем взаємодії митних органів суміжних держав розрізняють такі види:

- Односторонній митний контроль;

- Двосторонній митний контроль;
- Спільний митний контроль.

Спільний митний контроль, основною метою якого є спрощення митних процедур та скорочення часу на митне оформлення, здійснюється (відповідно до ст.328 МК України) в рамках міжнародного митного співробітництва України з питань митної справи.

Міжнародною конвенцією про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах (1982р.) визначено принципи спільного митного контролю:

- Принцип синхронності;
- Принцип взаємного визнання Договірними Сторонами результатів митного оформлення;
- Принцип постійного обміну інформацією, необхідної для забезпечення ефективності контролю, цілей митної статистики та попередження порушення митних правил та контрабанди.

Організація митного контролю

Основними завданнями, напрямками організації митного контролю є:

- Підготовка проектів нормативно-правових актів з питань організації та розвитку митної інфраструктури;
- Впровадження передових форм і методів митного контролю;
- Запровадження новітніх технологій митного контролю та митного оформлення;
- Організація взаємодії митних органів з іншими державними органами, що здійснюють контроль на державному кордоні України;
- Удосконалення видів митного забезпечення, форм їх застосування.

Важливим напрямком організації митного контролю є розробка і запровадження технологічних схем митного контролю.

Технологічна схема митного контролю – обов'язкова для виконання послідовність операцій митного контролю, а також дій посадових осіб підрозділів митного органу під час здійснення цих операцій.

Технологічні схеми митного контролю можуть бути типовими, що визначають загальну мінімально обов'язкову послідовність операцій, дій посадових осіб, здійснюваних на певному етапі митного контролю (розробляються ДМСУ). На основі типових технологічних схем розробляються (з урахуванням особливостей характеру, способів переміщення товарів через кордон, місцезнаходження структурних підрозділів митних органів та інших факторів) розробляються детальні технологічні схеми митного контролю.

У пунктах пропуску через державний кордон України митні органи (відповідно до ст.319 МК України) здійснюють фітосанітарний, екологічний та інші види державного контролю (крім радіологічного) у формі попереднього документального контролю на підставі інформації, отриманої від уповноважених на здійснення цих видів контролю органів.

Митний контроль та митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, завершуються тільки після проведення встановлених законами України для певного товару відповідних видів контролю.

Тривалість перебування під митним контролем (ст.321 МК України):

- Товари, транспортні засоби комерційного призначення перебувають під митним контролем з моменту його початку і до закінчення згідно із заявленим митним режимом;

- У разі ввезення на митну територію товарів, транспортних засобів комерційного призначення митний контроль розпочинається з моменту перетинання ними митного кордону України та закінчується після завершення митного оформлення товарів (за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії такого митного режиму);

- У разі вивезення за межі митної території товарів, транспортних засобів комерційного призначення митний контроль розпочинається з моменту пред'явлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення для митного оформлення та їх декларування та закінчується після завершення митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення та перетину митного кордону України (за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії такого митного режиму);

- Граничний строк перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення під митним контролем не може перевищувати 180 календарних днів (за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії такого митного режиму);

- Товари, транспортні засоби комерційного призначення, які перебувають під митним контролем і за якими власник або уповноважена ним особа не звернулася до закінчення встановленого граничного строку, набувають статусу таких, що зберігаються на складі митного органу.

За письмовою заявою власника та з дозволу митного органу із товарами під митним контролем можуть проводитись операції :

- Навантаження, вивантаження, перевантаження;
- Усунення пошкоджень упаковки, розпакування, перепаккування;

- Зважування або інші дії щодо визначення кількісних показників;
- Взяття проб та зразків;
- Заміна пошкодженого маркування;
- Заміна транспортного засобу комерційного призначення на інший;

До товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що перебувають під митним контролем, а також до приміщень, де вони знаходяться, а також для приладів обліку енергоносіїв, електроенергії застосовуються засоби забезпечення ідентифікації.

Забезпечення ідентифікації здійснюється шляхом накладення митних забезпечень:

- Одноразових номерних запірно-пломбових пристроїв;
- Печаток;
- Голографічних міток;
- Нанесення цифрового та літерного маркування;
- Виготовлення фото тощо.

Зона митного контролю

З метою забезпечення здійснення митного контролю у пунктах пропуску на митному кордоні України, в межах прикордонної смуги на державному кордоні України, у морських та річкових портах, аеропортах, на залізничних та автостанціях, на територіях підприємств та в інших місцях, визначених митними органами, створюються зони митного контролю (ст.329 МК України).

Зона митного контролю являє собою місце, що визначене митними органами у пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні процедури (п.14 ст.4 МК України).

Зони митного контролю в пунктах пропуску на державному кордоні відрізняються від зон митного контролю, які створюються у внутрішніх митницях, наявністю окремої зони або лінії прикордонного контролю. з якої починається огляд транспортних засобів, здійснюється паспортний контроль, визначаються особи, яким заборонено в'їзд до країни.

В аеропортах, морських та річкових портах є потреба у створенні мультимодальних зон митного контролю, де митний контроль поширюється на декілька видів транспортних засобів (одночасно або послідовно), якими переміщуються вантажі (з урахуванням специфіки пункту пропуску).

Інфраструктура зони митного контролю включає в себе:

- Службові приміщення митників;
- Місця для здійснення навантажувально-розвантажувальних робіт;

- Місця для проведення митного огляду, обладнанні технічними засобами контролю;

- Склади тимчасового зберігання товарів;

- Майданчик для стоянки транспортних засобів та ін.

Режим зони митного контролю являє собою (відповідно до ст.332 МК України) встановлені законодавством України з питань державної митної справи приписи, заборони та/або обмеження щодо перебування в зоні митного контролю товарів, транспортних засобів комерційного призначення та громадян, розташування в ній споруд та об'єктів, а також проведення в ній господарської діяльності.

Зони митного контролю можуть бути постійними і тимчасовими.

Тема 2.4. Митний контроль

План лекції 2:

1. Здійснення митного контролю.
2. Форми митного контролю.
3. Система управління ризиками.

Конспект лекції 2:

Здійснення митного контролю

Здійснення митного контролю являє собою практичну реалізацію посадовими особами митних органів своїх контрольних повноважень із застосуванням передбачених митним законодавством України форм і методів (з метою забезпечення додержання суб'єктами переміщення встановлених митних правил) результатом чого є прийняття рішення про закінчення митного оформлення переміщуваних товарів і транспортних засобів комерційного призначення.

Перелік документів і відомостей, необхідних для здійснення митного контролю, містяться в Типових технологічних схемах пропуску через державний кордон України. Комплектація пакету документів залежить від засобів та способів переміщення товарів, їх характеристик, мети переміщення та інших факторів.

Документи класифікуються за призначенням:

- Комерційні документи (договори. Контракти, рахунки-фактури, інвойси, рахунки за комісійні та брокерські послуги, специфікації, пакувальні листи тощо);

- Транспортні документи (коносаменти. Дорожні відомості, вагонні аркуші, передаточні відомості, багажні квитанції тощо);

- Митні документи (вантажні митні декларації, ліцензії на здійснення діяльності митного брокера, перевізника, документи контролю доставки,

свідоцтва про допущення транспортних засобів (контейнерів) до переміщення товарів під митним забезпеченням тощо);

- Особисті документи громадян;
- Інші документи, що необхідні для здійснення митного контролю (установчі документи, сертифікати якості, сертифікати походження, карантинні тощо).

Форми митного контролю

Відповідно до ст.329 МК України форми та обсяги контролю, достатнього для забезпечення додержання законодавства з питань митної справи та міжнародних договорів України при митному оформленні, обираються посадовими особами митних органів на підставі результатів застосування системи управління ризиками.

Форма митного контролю – це зовнішній прояв контрольної діяльності, спрямований на забезпечення законності під час переміщення товарів через митний кордон України та здійснення підприємницької діяльності, що контролюється митними органами.

До форм митного контролю (ст.336 МК України) належать:

- Перевірка документів і відомостей, які відповідно до статті 335 МК України надаються митним органам під час переміщення товарів і транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;
- Митний огляд та переогляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляд та переогляд ручної поклажі та багажу, особистий огляд громадян;
- Облік товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України;
- Усне опитування громадян та посадових осіб підприємств;
- Огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари і транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи;
- Проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;
- Направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митним органам;

- Пост-митний контроль.

Митний огляд є найпоширенішою формою митного контролю і об'єднує:

- Огляд та переогляд товарів і транспортних засобів комерційного призначення;
- Огляд та переогляд ручної поклажі та багажу;
- Особистий огляд громадян.

Огляд та переогляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України, і базується на застосуванні автоматизованої системи аналізу та управління ризиками (АСАУР), яка може рекомендувати:

- Не проводити митного огляду взагалі;
- Провести ідентифікаційний огляд;
- Провести вибірковий огляд (з розкриттям до 20 % пакувальних місць);
- Провести повний огляд.

В разі рекомендації АСАУР щодо відсутності потреби проведення огляду товарів приймається рішення про пропуск товарів або митниками огляд товарів буде все ж проведено:

- За письмовим рішенням керівника митного органу (особи, що виконує його обов'язки);

- У випадку пошкодження або втрати накладеного на товари митного забезпечення;

- За наявності достатніх підстав вважати, що переміщення цих товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України здійснюється поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

Документальна перевірка –це форма митного контролю, яка застосовується до підприємств і являє собою сукупність заходів, за допомогою яких митні органи переконуються у правильності заповнення митних декларацій, декларацій митної вартості та в достовірності зазначених в них даних, законності ввезення/вивезення товарів на митну територію України, а також у своєчасності, достовірності, повноті нарахування та сплати митних платежів.

Документальні перевірки здійснюються щодо:

- Правильності визначення бази оподаткування та сплати митних платежів;

- Обґрунтованості та законності надання (отримання) пільг і звільнення від оподаткування;

- Правильності класифікації згідно з УКТ ЗЕД товарів, щодо яких проведено митне оформлення;

- Відповідності фактичного використання переміщених через митний кордон України товарів заявленій меті такого переміщення (відповідно до митного оформлення у певний митний режим);
- Законності переміщення товарів через митний кордон України.

Документальні перевірки поділяються на види:

- Невіізні (стосовно товарів, митне оформлення яких закінчено);
- Планові виїзні (стосовно суб'єктів, що займаються підприємницькою діяльністю в митній сфері);
- Позапланові виїзні (за рішенням, прийнятим відповідно до ч.7 ст.346 МК України).

Під час проведення виїзних перевірок посадовим особам митних органів надається право:

- перевіряти грошові, фінансові і бухгалтерські документи, контракти, декларації тощо, які можуть бути пов'язані з операціями щодо переміщення товарів через митний кордон;
- отримувати безоплатно інформацію, пояснення, письмові довідки з питань, що виникають під час перевірки;
- проводити огляд виробничих, складських, торговельних та інших приміщень підприємства;
- здійснювати відбір проб (зразків) товарів;
- проводити зустрічні звірки на підприємствах;
- складати протоколи про порушення митних правил;
- визначати суми податкових зобов'язань підприємства в порядку, визначеному МК України;
- накладати митне забезпечення на комп'ютери, сейфи, архіви та інші місця, де зберігаються документи, необхідні для проведення перевірки, а також на складські, виробничі, торговельні приміщення підприємства.

Результати перевірки оформлюються:

- Актом (при виявленні порушень);
- Довідкою (у разі, коли порушень не виявлено).

За результатами перевірки підприємством приймається рішення:

- Підписати акт перевірки (із зауваженнями або без них);
- Скласти акт відмови про підписання акту перевірки.

Система управління ризиками

Управління ризиками –це робота митних органів (відповідно до ст.361 МК України) з аналізу ризиків, виявлення та оцінки ризиків, розроблення та

практичної реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, оцінки ефективності та контролю цих заходів.

Ризик – це ймовірність недотримання вимог законодавства України з питань митної справи.

Аналіз ризику – це систематичне використання митними органами наявної у них інформації для визначення обставин та умов виникнення ризиків, їх ідентифікації і оцінки ймовірних наслідків недотримання вимог законодавства України з питань митної справи.

До об'єктів аналізу ризику належать:

- Характеристики товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон;
- Характер зовнішньоекономічної операції;
- Характеристика суб'єктів, що беруть участь у зовнішньоекономічній операції.

Для управління ризиками митні органи використовують автоматизовану систему аналізу та управління ризиками, що являє собою сукупність програмно-інформаційних комплексів, які спираються на базу даних, сформовану митними органами, та інше програмне забезпечення, а також бази даних іноземних митних органів, з якими укладено угоди про обмін інформацією.

Інформація повинна відповідати таким критеріям:

- Повнота;
- Оперативність (своєчасність);
- Достовірність.

Сутність використання автоматизованої системи аналізу та управління ризиками полягає в тому, що на підставі даних про операцію із переміщення товарів через митний кордон (тих, що містяться у поданому комплекті документів, в базах даних, до яких є доступ) комп'ютерна програма, спираючись на профілі ризиків, індикатори ризиків, проводить низку розрахунків та, встановивши рівень ризикованості операції, розробляє висновок щодо доцільності митного контролю, його форм та обсягу.

Профіль ризику має вигляд документу, що містить опис сфери ризику, оцінку ризику, перелік заходів щодо запобігання та мінімізації ризиків та оптимальні строки здійснення заходів, визначені з урахуванням специфіки конкретного митного органу, та очікувані результати від заходів.

Індикатори ризику - граничні кількісні показники, відхилення від яких дозволяє виявити об'єкти контролю та визначити необхідність застосувати заходи щодо запобігання та мінімізації ризиків.

Застосування системи управління ризиками у митній сфері сприяє:

- Зниженню корупційних ризиків;

- Підвищенню ефективності митного контролю;
- Оптимізації митних процедур;
- Спрощенню транскордонних перевезень;
- Скорочення обсягу дискреційних повноважень митних органів;
- Зниження витрат на здійснення митної справи.

Тема 2.5. Митна експертиза як важливий засіб митного контролю

План лекції:

1. Митна експертиза: поняття, об'єкт, предмет, методи.
2. Основні види митної експертизи.
3. Взяття проб (зразків).

Конспект лекції:

Митна експертиза: поняття, об'єкт, предмет, методи

Інтеграційно обумовлені перспективи розвитку митної справи в країнах-претендентах на членство в ЄС визначені системою цілей Митних прототипів, яка включає систематичну ідентифікацію митних ризиків; механізм спрощення митних процедур; ефективність митного огляду, а також розвинуту систему митних лабораторій.

Митний кодекс України, не дає визначення поняття «митна експертиза», хоча передбачає, що експертиза призначається за необхідності з'ясування певних питань (і є потреба у спеціальних знаннях), що виникають в процесі митного оформлення та контролю, в ході розгляду справ про порушення митних правил.

Митну експертизу можна визначити як спеціальне науково-практичне дослідження, яке проводиться експертами з метою одержання достовірного, кваліфікованого, об'єктивного і належного висновку щодо автентичності документів та достовірності наданої в них інформації стосовно об'єктів митного контролю.

Об'єктами митної експертизи є матеріалізовані джерела інформації:

- Товари і предмети, що переміщуються через митний кордон;
- Проби і зразки товарів, відібрані для дослідження;
- Об'єкти контрабанди та порушення митних правил;
- Товаросупровідні документи, що використовуються у митному оформленні та митному контролі.

Предметом митної експертизи є:

- Визначення виду, стану об'єкта митного контролю;
- Класифікація товару за УКТ ЗЕД;
- Оцінка ринкової вартості товару відповідно до виду, сорту, марки;

- Визначення екологічної та експлуатаційної безпеки товарів;
- Визначення країни походження товару;
- Визначення хімічного складу речовини;
- Визначення норми готової продукції з відповідної кількості сировини, а також ідентифікація продукції;

• Ідентифікація митних печаток, штампів та інших засобів митного забезпечення (автентичність) тощо.

Завдяки експертизі вирішуються завдання митного контролю:

- Виявлення фактів недостовірного декларування товарів;
- Визначення приналежності товару до переліку заборонених (обмежених) до ввезення на митну територію України;
- Забезпечення правильності нарахування митних платежів.

При проведенні митної експертизи застосовуються методи:

• Органолептичні, що базуються на аналізі сприйняття органами чуття людини певних характеристик речовин (оцінка смакових якостей харчових продуктів, оцінка ароматичних речовин, дорогоцінного каміння);

• Інструментальні, що базуються на використанні спеціального обладнання і є більш точними і надійними порівняно з органолептичними (спектральний, хімічний, хроматографічний, поляризаційно-оптичний);

• Інформаційно-аналітичний.

В разі необґрунтованого висновку або в разі виникнення сумнівів щодо достовірності даних здійснюється повторна митна експертиза. Якщо експертний висновок є неповним або недостатньо чітким, то може бути призначена додаткова експертиза.

Залежно від кількості експертів, що приймають участь у проведенні експертизи, спектру завдань, розрізняють митні експертизи одноособові, комісійні (декілька експертів – фахівців з однієї спеціальності), комплексні (декілька експертів, що є фахівцями в різних галузях знань).

Види митної експертизи

Основними видами митної експертизи, що здійснюються підрозділами Спеціалізованої лабораторії з питань експертизи і досліджень (СЛЕД) Державної митної служби України є:

- Ідентифікаційна експертиза;
- Хімічна експертиза;
- Технологічна експертиза;
- Матеріалознавча експертиза;
- Сертифікаційна експертиза;

- Товарознавча вартісна експертиза;
- Мінералогічна (гемологічна) експертиза.

Структурні підрозділи СЛЕД розташовані в:

- М. Київ;
- М. Дніпро;
- М. Львів;
- М. Одеса;
- М. Сєверодонецьк;
- М. Ужгород;
- М. Харків.

Ідентифікаційна експертиза провадиться з метою визначення приналежності товару до однорідної групи товарів або до контрольованого переліку товарів, встановлення індивідуальних ознак товару, відповідності товару зазначеним якісним характеристикам і технічному опису та повинна дати відповідь на питання:

- до якого класу, групи належить даний товар;
- визначення найменування і приналежності (невідомого об'єкта) до виробів (речовин), ввезення на митну територію України (вивезення) є обмеженим або забороненим;
- встановлення відповідності товару якісним характеристикам, технічному опису щодо товару.

Хімічна експертиза провадиться з метою визначення хімічного складу, кількісного співвідношення різних хімічних елементів та сполук в об'єкті дослідження і повинна дати відповідь на питання :

- хімічний склад певного об'єкта;
- ідентифікація товару (речовини) за хімічним складом та співвідношенням компонентів;
- наявність елементів, що визначає належність до певних груп товарів, які підлягають спеціальному контролю (дорогоцінні метали, наркотичні засоби, сильнодіючі чи отруйні речовини, озоноруйнівні речовини тощо).

Технологічна експертиза провадиться з метою визначення можливості помістити товар в митний режим переробки на митній території (за межами митної території) і повинна дати відповідь на питання:

- визначення норм входу конкретного продукту в процесі переробки конкретного виду сировини із застосуванням відповідних технологій і обладнання;
- ідентифікація сировини в продукті переробки;

- визначення (уточнення, підтвердження) відповідної технології виробництва конкретного продукту.

Матеріалознавча експертиза провадиться з метою визначення належності товару до конкретного класу речовин, матеріалів, виробів та відповідає на питання:

- з якого матеріалу виготовлено товар;
- фізичні, хімічні та механічні характеристики (властивості) товару;
- визначення технологічних критеріїв, що впливають на класифікацію досліджуваних матеріалів.

Сертифікаційна експертиза провадиться з метою визначення якісних характеристик товару і відповідає на питання:

- визначення марки, сорту товару;
- встановлення відповідності товару існуючим стандартам;
- встановлення відповідності якісних характеристик товару, зазначеним в технічній документації.

Товарознавча вартісна експертиза провадиться з метою визначення вартості товару на основі його якісних показників, основних властивостей і відповідає на питання:

- визначення митного найменування товару згідно з УКТ ЗЕД;
- визначення якісних показників товару, що впливають на вартість;
- визначення оптової ринкової вартості товару.

Мінералогічна (гемологічна) експертиза провадиться з метою визначення природи дорогоцінних каменів, їх якісних характеристик та вартості і відповідає на питання:

- визначення, чи є об'єкт дослідження природним;
- віднесення до дорогоцінних чи напівдорогоцінних;
- визначення ринкової вартості (залежно від чистоти, кольору, виду огранки тощо).

Взяття проб (зразків)

Взяття проб (зразків) товарів здійснюється (відповідно до ст.356 МК України) посадовими особами митного органу в рамках процедур митного контролю та митного оформлення з метою встановлення характеристик, визначальних для :

- класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД;
- перевірки задекларованої митної вартості товарів;
- встановлення країни походження товару;

- встановлення належності товарів до наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, сильнодіючих чи отруйних речовин;
- встановлення належності товарів до предметів, що мають художню, історичну чи археологічну цінність;
- встановлення товару до таких, що виготовлені з використанням об'єктів права інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону.

Взяття проб (зразків) проводиться уповноваженими посадовими особами митного органу на підставі вмотивованого письмового рішення керівника цього митного органу або його заступника.

Окрема митна декларація на проби (зразки) не подається за умови, що відомості про них будуть наведені в митній декларації, подається щодо переміщуваних через митний кордон України товарів.

Проби (зразки) товарів, крім великогабаритних і технічно складних (для яких вимагається тільки техніко-технологічна документація), беруться в мінімальній кількості в двох примірниках (досліджуваний та контрольний), кожен з яких є достатнім для проведення дослідження. Про взяття проб (зразків) складається акт встановленої форми і на кожен взятую пробу (зразок) накладається окреме митне забезпечення.

Дослідження проб (повинні бути доставлені до відповідного підрозділу СЛЕД не пізніше як протягом трьох днів після їх взяття) повинні проводитись :

- протягом 10 днів після їх надходження (в разі необхідності подовжено керівником СЛЕД на строк не більше 20 днів);
- невідкладно для товарів, які швидко псуються або мають обмежений строк зберігання.

За результатами проведених досліджень експерт (відповідно до ч.9 ст.357 МК України) готує *висновок*, в якому зазначається :

- місце і дата проведення дослідження (аналізу, експертизи);
- ким і на підставі якого документа проводилось дослідження;
- запитання. Поставлені перед експертами;
- об'єкти дослідження;
- матеріали і документи, надані експерту;
- зміст та результати дослідження із зазначенням методів їх проведення;
- оцінка результатів дослідження, висновки та їх обґрунтування.

Якщо експерт під час проведення дослідження (аналізу, експертизи) виявить істотні обставини, з приводу яких йому не було поставлено запитань, він може їх включити до висновку.

IV. ПРАКТИЧНІ (СЕМІНАРСЬКІ) ЗАНЯТТЯ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Метою практичних занять є засвоїти теоретичні положення навчальної дисципліни «Митне право», володіти термінологією митних правовідносин, виробити у студентів вміння правильно орієнтуватися, застосовувати норми чинного законодавства щодо митних відносин у практичній діяльності, також вміти оцінювати зміст документу, орієнтуватись у його структурі, формуючи відповідні правові позиції, а також вміти формувати комплект документів, необхідний для переміщення товарів відповідним видом транспорту через митний кордон.

Опрацьовуючи навчальний матеріал дисципліни, студенти заочної форми навчання виконують домашню контрольну роботу (ДКР). Метою виконання ДКР є засвоєння понятійного апарату навчальної дисципліни, формування вмінь логічного та послідовного викладення теоретичного матеріалу з дисципліни; аргументування власної правової позиції; застосовування положень чинного законодавства при вирішенні ситуаційних задач.

В навчальному процесі застосовуються стратегії активного та колективного навчання, що передбачають методи:

- 1) методи проблемного навчання (проблемний виклад, евристична бесіда);
- 2) особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання («аналіз ситуацій», ділова гра, дискусія, навчальні дебати).

Розділ 1. Загальні положення митного права

Тема 1.1. Митне право як комплексна галузь права

Питання для обговорення на семінарському (практичному) занятті:

1. Державна митна політика: механізм реалізації, принципи.
2. Митні інтереси та митна безпека.
3. Митні органи України: структура, функції, завдання.

Завдання для самостійної роботи :

1. Відносини в галузі митної статистики.
2. Джерела митного права.
3. Спеціалізовані митні установи та організації.

Тема 1.2. Митна справа. Міжнародне митне співробітництво

Питання для обговорення на семінарському (практичному) занятті 1:

1. Сутність митної справи.

2. Організація митної справи.

Завдання для самостійної роботи :

1. Співробітництво митних органів з суб'єктами підприємницької діяльності.
2. Інформаційні технології та ресурси у митній справі.
3. Визначити об'єкти митної інфраструктури.

Тема 1.2. Митна справа. Міжнародне митне співробітництво

Питання для обговорення на семінарському (практичному) занятті 2:

1. Міжнародне митне співробітництво: класифікація, правові засади.
2. Міжнародне співробітництво країн-членів ЄС.
3. Участь України у міжнародному митному співробітництві.

Завдання для самостійної роботи :

1. Специфіка митних адміністрацій в ЄС, пов'язана з історичними особливостями виникнення і розвитку.
2. Посилення прав митних адміністрацій країн-членів ЄС у правоохоронній сфері.
3. Визначити країни-члени ЄС, в яких митні органи є в структурі Міністерства фінансів.

Тема 1.3. Авторизований економічний оператор

Питання для обговорення на практичному занятті:

1. Статус Авторизованого економічного оператора.
2. Спеціальні спрощення та переваги для АЕО.
3. Умови відповідності підприємства критеріям АЕО та оцінка відповідності.
4. Зупинення дії авторизації АЕО та анулювання авторизації АЕО.

Завдання для самостійної роботи :

1. Уповноважений авторизований оператор та Авторизований економічний оператор: вказати відмінності.
2. Рішення про відмову в наданні, зупинення дії або анулювання авторизації АЕО.
3. Заповніть анкету АЕО та складіть заяву на авторизацію АЕО.
4. Моніторинг та повторна оцінка відповідності критеріям АЕО.

Розділ 2. Порядок здійснення митної справи

Тема 2.1. Правові засади тарифного і нетарифного регулювання

Питання для обговорення на практичному занятті:

1. Ввізне і вивізне мито.
2. Сезонне мито.

3. Спеціальні види мита.
4. Заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Завдання для самостійної роботи :

1. Додатковий імпорتنний збір.
2. База оподаткування товарів.
3. Непрямі заходи нетарифного регулювання.
4. Визначити в переліку, наданому викладачем, товари, щодо яких застосовується сезонне мито.
5. Визначити в переліку, наданому викладачем, прямі заходи нетарифного регулювання.

Тема 2.2. Правове регулювання переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон

Питання для обговорення на практичному занятті 1:

1. Переміщення через митний кордон: поняття, принципи.
2. Засоби переміщення товарів через митний кордон.
3. Способи переміщення товарів через митний кордон.
4. Пункти пропуску через державний кордон.

Завдання для самостійної роботи :

1. Вантажний митний комплекс: поняття, завдання, інфраструктура.
2. Вимоги до облаштування вантажного митного комплексу.
3. Визначити фактори, що впливають на кількість вантажних митних комплексів у транспортному вузлі.
4. Доставка товарів і документів у місце, визначене митним органом.
5. Визначити максимально можливий строк для зберігання товарів (з переліку, наданого викладачем) на складі тимчасового зберігання.
6. Сформулювати комплект документів, необхідний для переміщення через митний кордон України запропонованих викладачем товарів автомобільним, залізничним, морським транспортом.

Тема 2.2. Правове регулювання переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон

Питання для обговорення на практичному занятті 2:

1. Товари: поняття, ознаки, види.
2. Митна вартість товарів: поняття, методи визначення.
3. Заборони та обмеження щодо переміщення товарів через митний кордон України.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити в запропонованому викладачем переліку підакцизні товари.

2. Визначити митну вартість товарів, із переліку запропонованих викладачем імпортованих товарів.
3. Визначити в запропонованому викладачем переліку контрафактні товари.
4. Визначити в запропонованому викладачем переліку подібні товари.

Тема 2.3. Митний режим як різновид адміністративно-правового режиму

Питання для обговорення на практичному занятті 1 :

1. Митний режим: поняття, режимоутворюючі ознаки, принципи.
2. Види митних режимів, їх характеристика.
3. Класифікація митних режимів.

Завдання для самостійної роботи :

1. Класифікація адміністративно-правового режиму.
2. Визначити в переліку, наданому викладачем, митні режими «завершених операцій».
3. Визначити в переліку, наданому викладачем, «економічні» митні режими.
4. Охарактеризувати митний режим відмова на користь держави.
5. Визначити в наданому викладачем переліку, об'єкти, які можуть бути поміщені в митний режим знищення або руйнування.

Тема 2.3. Митний режим як різновид адміністративно-правового режиму

Питання для обговорення на практичному занятті 2:

1. Функції митних режимів.
2. Правове регулювання митних режимів.
3. Проблеми правового регулювання митних режимів.

Завдання для самостійної роботи :

1. Відомчі нормативно-правові акти, що регулюють переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.
2. Визначити можливі шляхи подолання такої проблеми як корупція на митниці.

Тема 2.4. Митний контроль

Питання для обговорення на практичному занятті 1:

1. Митний контроль: поняття, принципи, функції.
2. Документальний митний контроль.
3. Спільний митний контроль.

4. Організація митного контролю.
5. Зона митного контролю: інфраструктура, режим, види.

Завдання для самостійної роботи:

1. Двосторонній митний контроль та спільний митний контроль: відмінності.
2. Визначити фактори, що є важливими для формування детальних технологічних схем митного контролю.
3. Тимчасові зони митного контролю.
4. Визначити в переліку операції, що можуть бути здійснені власниками товарів, які перебувають під митним контролем.

Тема 2.4. Митний контроль

Питання для обговорення на практичному занятті 2:

1. Здійснення митного контролю.
2. Форми митного контролю.
3. Система аналізу ризиків: поняття, елементи, завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити об'єкти митних ризиків.
2. Здійснити класифікацію основних технічних засобів здійснення митного контролю.
3. Зазначити призначення каратомірів при здійсненні митного контролю.
4. Зазначити призначення оглядових дзеркал при здійсненні митного контролю.

Тема 2.5. Митна експертиза як важливий засіб митного контролю

Питання для обговорення на практичному занятті:

1. Митна експертиза: поняття, мета, об'єкт, предмет.
2. Методи митної експертизи.
3. Види митної експертизи.

Завдання для самостійної роботи :

1. Охарактеризувати метод неруйнівного контролю.
2. Визначити в переліку переміщуваних через митний кордон України об'єктів (наданим викладачем), щодо яких може бути проведено мистецькознавчу експертизу;
3. Серед складів експертних груп, запропонованих викладачем, визначити ту, що здійснює комплексну митну експертизу.
4. Визначити в переліку переміщуваних через митний кордон товарів (із запропонованих викладачем), щодо яких може бути застосовано органолептичний метод.

5. Визначити в наданому викладачем переліку вид митної експертизи, що найчастіше проводиться при поміщенні товару у митний режим переробки на митній території.

V. ПРАКТИЧНІ (СЕМІНАРСЬКІ) ЗАНЯТТЯ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Для студентів заочної форми навчання навчальним планом передбачено одне практичне (семінарське) заняття, виносяться для опрацювання питання за темами 2.2. – 2.4.

2.2. Митна справа. Міжнародне митне співробітництво

2.4. Митний контроль

Питання для обговорення на практичному занятті:

1. Митні адміністрації країн – учасниць ЄС: статус, основні завдання.
2. Міжнародне митне співробітництво: форми та основні засади
3. Митний контроль: мета, функції, види, форми.
4. Організація митного контролю.
5. Спільний митний контроль: поняття, основні принципи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Класифікація джерел митного права.
2. Скласти комплект документів, що є необхідним для проведення митного контролю товарів (з переліку, наданого викладачем), переміщуваних автомобільним чи морським транспортом через митний кордон України.
3. Двосторонній та спільний митний контроль: відмінності.
4. Визначити країни-члени ЄС, в яких митні органи є в структурі Міністерства фінансів.
5. Інформаційні технології і ресурси у митній справі.

VI. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

Самостійна робота студента денної форми навчання передбачає самостійне освоєння окремих положень дисципліни з використанням рекомендованої літератури. Самостійна робота полягає у виробленні навичок опрацювання нормативно-правових актів, спеціальної літератури та інших матеріалів, необхідних для належного опанування навчальної дисципліни, а також розвитку сталих умінь до самостійного вивчення і відтворення одержаної інформації. Питання для самостійного опрацювання та завдання зазначено в межах конкретної теми дисципліни. Рівень засвоєння матеріалу визначеної планом теми з'ясовується в процесі обговорення питань з логічно близьких тем дисципліни як на

семінарських (практичних) заняттях, так і під час календарного та підсумкового контролю знань. Під час самостійної роботи студент повинен скласти певні документи або сформувавши комплект документів. Попередження про завдання, які будуть окремо оцінюватись, студенти отримують протягом перших двох тижнів від початку вивчення навчальної дисципліни.

Для самостійного опрацювання студентам заочної форми навчання пропонуються окремі питання навчального матеріалу, що не висвітлені на лекціях і та не опрацьовані на практичному занятті, а також для виконання домашньої контрольної роботи (ДКР). Питання, що виносяться на самостійний розгляд, наводяться в межах лекцій за відповідними темами навчальної дисципліни.

Опрацьовуючи навчальний матеріал дисципліни «Митне право», студенти заочної форми навчання виконують ДКР, результатом чого повинно стати засвоєння понятійного апарату навчальної дисципліни, формування вмінь логічного та послідовного викладення теоретичного матеріалу з дисципліни; аргументування власної правової позиції; вміння правильно застосовувати законодавство. ДКР розвиває навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, сприяє формуванню вміння використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань.

VII. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Курс вивчення навчальної дисципліни «Митне право» передбачає лекційні, семінарські (практичні) заняття та самостійну роботу студентів.

В процесі лекційного заняття подається конспективний виклад теми (з теоретичною базою дисципліни, аналізом законодавства, оглядом науково-публіцистичних матеріалів). Лекції роз'яснюють найбільш складні поняття та положення навчальної дисципліни, слугують орієнтиром для студентів щодо обрання ними найбільш раціонального шляху у вивченні навчальної дисципліни та дозволяють отримати знання в обсязі, що допоможе у більш поглибленому вивченні дисципліни в подальшому. Під час лекційних занять доцільним є висвітлення дискусійних питань за передбаченою планом темою. Стосовно питань, чітко врегульованих законодавством, на лекційних заняттях слід зробити посилання на відповідні нормативно-правові акти, які їх регулюють та запропонувати студентам самостійно їх опрацювати. Плідна робота студентів на лекціях є запорукою формування майбутнього фахівця з необхідним рівнем знань і навичок. На початку лекції оголошується тема лекції, план її викладання, необхідні нормативно-правові акти та навчальна література. В процесі лекції викладачем здійснюється посилання на зазначені джерела. Під час лекції студенти повинні аналізувати подану інформацію, а також конспектувати основні

визначення, ознаки, класифікації, оскільки ці нотатки можуть стати в нагоді при вирішенні завдань, підготовці до семінарського (практичного) заняття. Наприкінці лекції студент може поставити викладачеві питання щодо роз'яснення незрозумілих положень.

Метою практичних (семінарських) занять є закріплення на практиці отриманих теоретичних знань, формування у студентів вміння правильно орієнтуватися та застосовувати норми чинного законодавства у практичній діяльності (зокрема для вирішення питань, що виникають при переміщенні товарів через митний кордон), поглиблення відповідних знань та навичок. На практичному (семінарському) занятті студенти закріплюють лекційний матеріал в процесі дискусії або розв'язання певних ситуаційних завдань, а також шляхом тестування, складання відповідних документів. В процесі підготовки до виступу на семінарському (практичному) занятті доцільно сформулювати відповідь на контрольні питання поточної теми у вигляді тез. При підготовці до практичного (семінарського) заняття студенти можуть користуватися схемами та іншими допоміжними матеріалами. На практичних (семінарських) заняттях пропонуються для вирішення конкретні ситуації, складені на основі узагальнення практики, аналізу законодавства і мають навчальний характер. Вирішенню конкретної ситуації повинно передувати вивчення відповідним норм митного законодавства України, ознайомлення з необхідною методичною та спеціальною літературою, навчальними посібниками та підручниками. Мета практичних (семінарських) занять — закріпити і поглибити здобуті теоретичні знання студентів, сформувати у них навички застосування цих знань при вирішенні конкретних ситуацій, стимулювати самостійну роботу студентів з вивчення навчальної дисципліни, ознайомити з основними положеннями та специфікою галузі права. На практичному (семінарському) занятті студент повинен: чітко формулювати основні теоретичні положення; належним чином обґрунтовувати і доводити свої твердження; давати повну і лаконічну відповідь на поставлене запитання; доповнювати доповідача та ін. Підсумовуючи роботу на занятті, викладач зазначає позитивні й негативні аспекти відповідей студентів, дає їм оцінку, а також визначає завдання на наступне заняття.

Ще одним із засобів оволодіння навчальним матеріалом є самостійна робота студента. Навчальний (поза аудиторний) час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом.

Зміст самостійної роботи студента визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота включає як частину, яка органічно пов'язана з аудиторними заняттями, так і частину, ініційовану студентом.

Опрацювання студентами теоретичних основ лекційного матеріалу та рекомендованих для самостійного вивчення питань, здійснюване студентом в процесі самостійної роботи, пов'язаної з аудиторними заняттями, є запорукою належної підготовки до виступів на семінарі, розв'язання ситуаційних завдань, а також орієнтування в митному законодавстві.

Під час другої частини самостійної роботи – з власної ініціативи, студент може працювати над позапрограмними джерелами, творчо осмислюючи складні проблеми курсу.

Найбільш поширеною формою самостійної роботи студента є робота з конспектами, підручниками, нормативно-правовими актами, науковою літературою, використанням Інтернет-ресурсів, в процесі якої слід послуговуватись останні редакції (на час підготовки до заняття) нормативно-правових актів.

Для використання останньої редакції рекомендується використовувати відповідні аналітичні інформаційно-правові системи або вільно доступні ресурси мережі Інтернет на сайтах <http://rada.gov.ua/>, <http://nau.kiev.ua/> та інших.

VIII. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Для опанування навчальної дисципліни «Митне право» необхідно відвідувати лекції та семінарські (практичні) заняття, виконувати передбачені для самостійної роботи завдання.

На лекційних заняттях характеризуються митні режими, передбачені законодавством вимоги щодо отримання підприємством авторизації АЕО; акцентується увага характеристиці видів та форм митного контролю. Студенту рекомендується вести конспект, оскільки це істотно зекономить час в процесі підготовки до написання наприкінці семестру тесту за лекційним матеріалом (контрольна робота). Також нотатки можуть стати йому в нагоді при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття.

На практичних (семінарських) заняттях студент намагається застосувати висвітлені на лекціях положення законодавства для вирішення практичної ситуації, що може виникнути при переміщенні товарів через митний кордон. Від студента вимагається належний рівень підготовки до практичних занять, досягнення якого залежить від опрацювання нормативно-правової бази та формування тезисно відповідей на основні питання за темою. На початку практичного (семінарського) заняття може бути здійснено експрес-опитування в межах таких питань.

Ситуаційні завдання з окремих тем розв'язуються самостійно студентом після лекції, але до практичного заняття з відповідної теми. Такі завдання заздалегідь надаються студентам (надсилаються на електронну пошту групи,

завантажуються до *Classroom* (у разі його створення) з визначенням дедлайну виконання) та мають бути у визначений час (дедлайн) завантажені до *Classroom* (у разі його створення) або надіслані викладачу на електронну адресу не пізніше як за день до запланованого заняття.

З окремих тем ситуаційні завдання розв'язуються самостійно студентом під час практичного заняття. Виконання зазначених завдань необхідно завантажити до *Classroom* (у разі його створення) або надіслати викладачу на електронну адресу у визначений час (дедлайн).

Матеріал «пропущеного» семінарського (практичного заняття) необхідно «здати» на наступному за цим практичному занятті, оскільки ефективно засвоєння іншої теми можливе лише за умови належного опанування попередньої («*намистина до намистини – золоте намисто знань*»).

Здавати кейс необхідно у визначений дедлайн, крайній термін подання роботи – протягом 5-ти днів після дедлайну.

Складання документів (анкети підприємства для авторизації, договору на зберігання товарів) та формування комплекту документів, що необхідні для переміщення товарів через митний кордон, оцінюється та є складовою Вашого рейтингу з дисципліни.

Практичне заняття у студентів заочної форми навчання передбачає обговорення питань, винесених на таке практичне заняття, та складання процесуальних документів на занятті.

Оскільки інтернет, сучасні телекомунікаційні технології дають можливість послуговуватись базою Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, стародруками Сорбонни чи Бібліотеки Конгресу США, на семінарських (практичних) заняттях студентам дозволяється користуватись ноутбуками, смартфонами та іншими засобами комунікації для опрацювання положень національних нормативно-правових актів та порівняння їх нормами законодавства інших країн або положеннями міжнародно-правових актів. Аудіо- та/або відео - запис лекційних занять забороняється.

Завдання для самостійної роботи, виконання яких передбачено письмово, подаються студентом у вигляді друкованого документу. Виконані завдання оцінюються та є складовою Вашого рейтингу з дисципліни. З початком вивчення дисципліни викладач оприлюднює завдання самостійної роботи, які пропонуються студенту для виконання письмово та вимоги до їх виконання; встановить дедлайн для здачі таких завдань. В разі виявлення ідентичних робіт, студентам може бути запропоновано здійснити захист зазначених робіт.

На останньому семінарському (практичному) занятті проводиться контрольна робота, яка складається з тестових завдань (приклади наведено у Додатку 2). Тестові завдання формулюються на основі лекційного матеріалу.

Завдання на ДКР студентам заочної форми навчання надсилаються на

електронну пошту групи та/ або завантажуються до *Classroom* (у разі його створення) протягом 2-х тижнів після завершення циклу лекцій.

Студентам заочної форми навчання необхідно надіслати виконані та належним чином оформлені ДКР на електронну адресу викладачу або завантажити до *Classroom* (у разі його створення) за 2 тижні до проведення заходу підсумкового контролю.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

ІХ. КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточний контроль: робота на практичному (семінарському) занятті; складання документів; виконання МКР; виконання письмових завдань самостійної роботи. Поточний контроль відображається у рейтингу студента, що формується на підставі балів, отримуваних студентом за роботу протягом семестру.

Календарний контроль: здійснюється двічі протягом семестру шляхом моніторингу поточного стану виконання вимог силабусу (згідно з графіком, встановленим університетом) і передбачає проміжне підведення підсумків щодо опанування матеріалу дисципліни. Умовою успішного проходження студентом зазначеного контролю є набрання студентами 50% балів, можливих на дату проведення відповідного календарного контролю.

Семестровий контроль: являє собою залік, що здійснюється за результатами поточного контролю (якщо рейтинг студента за результатами роботи протягом семестру складає 60 або більше балів) або шляхом виконання залікової роботи (якщо рейтинг студента за результатами роботи протягом семестру є не меншим за 50 балів і студент допущений до семестрового контролю).

X. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (PCO)

Рейтинг студента з дисципліни «Митне право» складається з балів, що отримуються за:

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1.	Доповідь (презентація) за вказаними темами	10	5	2	10
2.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20	2	10	20
3.	Складання документу (анкети самооцінки, заяви про надання статусу АЕО або договору тимчасово зберігання товарів)	10	10	1	10
4.	Вирішення задачі або ситуаційного завдання	30	10	3	30
5.	Розв'язання кейсів	10	10	1	10
6.	МКР	20	20	1	20

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання

Критерії розподілу балів :

1. Максимальна кількість балів за результатами доповіді (презентації) за відповідною темою дорівнює: **5 балів x 2 = 10**

- доповідь (презентація) за відповідною темою проведено студентом відповідно до правил оформлення презентацій (лаконічність, для сприйняття аудиторією подання матеріалу); інформацію викладено чітко, в повному обсязі – *5 балів*;

- доповідь (презентація) за відповідною темою проведено студентом з недотриманням правил оформлення презентацій (перевищено регламент для викладення матеріалу, не лаконічно викладено, оформлення не є оптимальним для сприйняття аудиторією матеріалу); інформацію викладено в повному обсязі – *4 бали*;

- доповідь (презентація) за відповідною темою проведено студентом відповідно до правил оформлення презентацій (лаконічність, оптимальне для сприйняття аудиторією подання матеріалу); викладено не менше 85% потрібної інформації – *3 бали*;

- доповідь (презентація) за відповідною темою проведено студентом відповідно до правил оформлення презентацій (лаконічність, оптимальне для сприйняття аудиторією подання матеріалу); викладено не менше 70% потрібної інформації – *2 бали*;

- доповідь (презентація) за відповідною темою проведено студентом відповідно до правил оформлення презентацій (лаконічність, оптимальне для

сприйняття аудиторією подання матеріалу); викладено не менше 60% потрібної інформації – *1 бал*;

- доповідь (презентація) за відповідною темою проведено студентом та викладено менше 60% потрібної інформації – *0 балів*;

2. Студентом внесено важливе доповнення (принаймні один з принципів, одна з функцій, один з елементів системи тощо) із питання, що висвітлювалось іншим студентом, наводяться приклади регулювання питання в інших країнах тощо – *2 бали*

3. Максимальна кількість балів за результатами складання документу (анкети самооцінки підприємства тощо)дорівнює: **10 балів x 1 = 10**

- студентом складено та подано документ (наприклад, анкету самооцінки підприємства) відповідно до встановленого викладачем строку (допускається перевищення строку не більше ніж на 2 дні), відповідно до форми (передбаченої Постановою КМУ №665 від 29.07.20р.),із правильним заповненням всіх позицій – *10 балів*;

- студентом складено та документ наприклад, анкету самооцінки підприємства)із перевищенням встановленого викладачем строку на 1 день, відповідно до форми (передбаченої Постановою КМУ №665 від 29.07.20р.),із правильним заповненням всіх позицій – *9 балів*;

- студентом складено та документ (наприклад, анкету самооцінки підприємства)із перевищенням встановленого викладачем строку на 2 дні, відповідно до форми(передбаченої Постановою КМУ №665 від 29.07.20р.),із правильним заповненням всіх позицій – *8 балів*;

- студентом складено та подано документ (наприклад, анкету самооцінки підприємства) відповідно до встановленого викладачем строку (допускається перевищення строку не більше 2 днів),відповідно форми(передбаченої Постановою КМУ №665 від 29.07.20р.),із правильним заповненням 95% позицій – *7 балів*;

- студентом складено та подано документ (наприклад, анкету самооцінки підприємства) відповідно до встановленого викладачем строку (допускається перевищення строку не більше 2 днів),відповідно форми(передбаченої Постановою КМУ №665 від 29.07.20р.),із правильним заповненням 90% позицій – *6 балів*;

- студентом складено та подано документ (наприклад, анкету самооцінки підприємства) відповідно до встановленого викладачем строку (допускається перевищення строку не більше 2 днів),відповідно форми(передбаченої

Постановою КМУ №665 від 29.07.20 р.), із правильним заповненням 85% позицій – *5 балів*;

- студентом складено та подано документ (наприклад, анкету самооцінки підприємства) відповідно до встановленого викладачем строку (допускається перевищення строку не більше 2 днів), відповідно форми(передбаченої Постановою КМУ №665 від 29.07.20р.), із правильним заповненням 80% позицій – *4 бали*;

- студентом складено та подано документ (наприклад, анкету самооцінки підприємства) відповідно до встановленого викладачем строку (допускається перевищення строку не більше 2 днів), відповідно форми(передбаченої Постановою КМУ №665 від 29.07.20р.), із правильним заповненням 75% позицій – *3 бали*;

- студентом складено та подано документ (наприклад, анкету самооцінки підприємства) відповідно до встановленого викладачем строку (допускається перевищення строку не більше 2 днів), відповідно форми(передбаченої Постановою КМУ №665 від 29.07.20р.), із правильним заповненням 70% позицій – *2 бали*;

- студентом складено та подано документ (наприклад, анкету самооцінки підприємства) відповідно до встановленого викладачем строку (допускається перевищення строку не більше 2 днів), відповідно форми(передбаченої Постановою КМУ №665 від 29.07.20р.), із правильним заповненням 69-60% позицій – *1 бал*;

- студентом складено та подано документ (наприклад, анкету самооцінки підприємства) відповідно до встановленого викладачем строку (допускається перевищення строку не більше 2 днів), відповідно форми(передбаченої Постановою КМУ №665 від 29.07.20р.), із правильним заповненням менше 60% позицій – *0 балів*;

4. Максимальна кількість балів за результатами вирішення задачі або ситуаційного завдання дорівнює: **10 балів x 3 = 30**

- здійснене студентом вирішення задачі або логічне розв'язання ситуаційного завдання у встановлений викладачем строк та з посиланням на норми законодавчих актів – *10 балів*;

- здійснене студентом вирішення задачі або логічне розв'язання ситуаційного завдання, з посиланням на норми законодавчих актів, але у строк, що перевищує встановлений викладачем, – *7 балів*;

- здійснене студентом вирішення задачі або логічне розв'язання ситуаційного завдання у встановлений викладачем строк, але з відсутністю посилання на норми законодавчих актів – *5 балів*;

- здійснене студентом вирішення задачі або логічне розв'язання ситуаційного завдання, з відсутністю посилання на норми законодавчих актів та у строк, що перевищує встановлений викладачем, – *3 бали*;

- здійснене студентом вирішення задачі або розв'язання ситуаційного завдання, з відсутністю посилання на норми законодавчих актів та у строк, що перевищує встановлений викладачем, з відсутністю послідовного алгоритму дій – *1 бал*;

- не здійснене студентом вирішення задачі або розв'язання ситуаційного завдання – *0 балів*;

5. Максимальна кількість балів за результатами розв'язання кейсів дорівнює:

$$10 \text{ балів} \times 1 = 10$$

- здійснене студентом розв'язання кейсів у встановлений викладачем строк без допущених помилок (не зазначення правильної назви законодавчого акта, відповідної норми законодавчого акта, відсутність логічного пояснення, пояснення не відповідає посиланню на норми законодавчого акта) - *10 балів*;

- здійснене студентом розв'язання кейсів із порушенням встановленого викладачем строку без допущених помилок (не зазначення правильної назви законодавчого акта, відповідної норми законодавчого акта, відсутність пояснення, пояснення не відповідає посиланню на норми законодавчого акта) - *8 балів*;

- здійснене студентом розв'язання кейсів у встановлений викладачем строк з допущеною однією з вище наведеного переліку помилкою - *6 балів*;

- здійснене студентом розв'язання кейсів у встановлений викладачем строк з 2 допущеними помилками з вище наведеного переліку - *4 бали*;

- здійснене студентом розв'язання кейсів у встановлений викладачем строк з 3 допущеними помилками з вище наведеного переліку - *3 бали*;

- здійснене студентом розв'язання кейсів у встановлений викладачем строк з 4 допущеними помилками з вище наведеного переліку - *2 бали*;

- здійснене студентом розв'язання кейсів з порушенням встановленого викладачем строку з 4 допущеними помилками з вище наведеного переліку - *1 бал*;

- здійснене студентом розв'язання кейсів з порушенням встановленого викладачем строку з допущеними помилками, що перевищують вищенаведений перелік - *0 балів*;

6. Максимальна кількість балів за результатами МКР дорівнює:

$$20 \times 1 \text{ бал} = 20$$

МКР містить 20 тестових завдань

- надана студентом повна відповідь в межах поставленого питання – 1 бал;
- відповідь на поставлене питання відсутня або не є правильною – 0 балів.

Можливість отримання оцінки «автоматом»:

Студенти, які набрали протягом семестру 60 і більше балів, отримують залік так званим “автоматом” відповідно до набраного рейтингу.

Студенти, які не надали всіх передбачених програмою дисципліни документів не допускаються до заліку.

Студенти, які надали всі документи, але набрали протягом семестру менше 60 балів, виправляють недоліки у наданих документах і отримують залік за результатами такої роботи з урахуванням якості складених документів і активності на семінарських (практичних) заняттях.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Студент, який набрав протягом семестру рейтинг менше ніж 60 балів, зобов'язаний виконувати залікову контрольну роботу.

Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі (у вигляді тестів). У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі.

Студенти заочної форми навчання пишуть залікову контрольну роботу з навчальної дисципліни «Митне право» у вигляді тестів (нові форми), яка оцінюється в 70 балів. На виконання залікової контрольної роботи студенту виділяється 30 хвилин. Залікова оцінка складається із суми балів за домашню контрольну роботу (максимально 30 балів) та залікового тестового завдання (максимально 70 балів).

XI. НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ ТА РЕСУРСИ

Базовим джерелом опанування дисципліни «Митне право» є Митний кодекс України, який є основою кожної теми дисципліни.

Базова література

1. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 08.09.2022).

2. Ольга Мельник, Марта Адамів, Андрій Тодошук. Реформування митної системи України в умовах європейської інтеграції: монографія. Міністерство освіти і науки, Національний університет «Львівська політехніка». Львів: Міські інформаційні системи, 2018. 214 с.

3. Повразюк Р.В. Митна вартість в питаннях і відповідях з коментарем до розділу III Митного кодексу України: практичний посібник. Київ: УПП, 2017. 115 с.

4. Филь С.П. Захист прав інтелектуальної власності у сфері митної діяльності в Україні: проблеми реалізації та шляхи їх вирішення: монографія. Міністерство внутрішніх справ України, Державний науково-дослідний інститут МВС України. Київ: ДНДІ МВС України, 2018. 259 с.

Додаткова література (факультативно / ознайомлення)

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.10.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17. Ст.112.

2. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*, 1991, № 29, ст. 377.

3. Про затвердження переліку пунктів пропуску через державний кордон, в яких здійснюється переміщення товарів через митний кордон України: Постанова Кабінету України від 21 травня 2012 р. № 435. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2012-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.09.2022).

4. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р. № 584-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18#Text> (дата звернення: 08.09.2022).

5. Стандартизована оцінка ризиків. Модель профілів індикаторів ризику. *Всесвітня митна організація*. 4-та сесія Оперативного відділу. Брюссель, 15 вересня 2003.

6. Співак І.В. Юридична особа як специфічний суб'єкт адміністративної відповідальності за порушення митних правил. *Право та державне управління*. №1(2019). С.65-73.

7. Співак І.В. Митний пост-аудит: зарубіжний досвід на допомогу у впровадженні нової форми митного контролю в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 1/2022. С.205-209.

8. Мінка Т.П. Особливості класифікації адміністративно-правових режимів. *Форум права*. 2012. №3. С.453-458. URL.; http://nbuv.gov.ua//UJRN/FP_index

9. Мінка Т.П. Поняття правового режиму адміністративного права. *Форум права*. 2012. №1. С.639-643. URL.; http://nbuv.gov.ua//UJRN/FP_index

10. Настюк В.Я., Белєвцева В.В. Адміністративно-правові режими в Україні: монографія. Харків: Право, 2009. 114 с.

11. Лемеха Р.І. Теоретико-методологічні та правові засади митних режимів в Україні: монографія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 344с.

Зазначену літературу можна знайти в Науково-технічній бібліотеці ім. Г.І. Денисенка. Для пошуку НПА необхідно використовувати офіційні інтернет-портали:

- <http://rada.gov.ua/>
- <http://nau.kiev.ua/>
- <http://reyestr.court.gov.ua/>
- <http://zakon.rada.gov.ua/>

Періодичні видання, зокрема «Право України», «Підприємництво, господарство і право», з якими можна ознайомитись у методичному кабінеті (ауд.322 корп.19).

Додаток 1

ПИТАННЯ ДО ПЕРШОГО КАЛЕНДАРНОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет та методи митного права.
2. Принципи митного права.
3. Джерела митного права.
4. Митні правовідносини.
5. Державна митна політика: поняття, механізм реалізації.
6. Митна справа: поняття, елементи.
7. Типи авторизації Авторизованого економічного оператора.
8. Функції митних органів.
9. Завдання митних органів.
10. Статус Авторизованого економічного оператора.
11. Оцінка відповідності підприємства критеріям АЕО.

12. Спеціальні спрощення, що надаються Авторизованому економічному оператору.
13. Зупинення дії авторизації Авторизованого економічного оператора оператора.
14. Анулювання авторизації Авторизованого економічного оператора.
15. Умови отримання авторизації Авторизованого економічного оператора.
16. Вантажний митний комплекс: поняття, види, інфраструктура.
17. Завдання вантажного митного комплексу.
18. Вимоги до функціонування вантажного митного комплексу.
19. Міжнародне митне співробітництво: поняття, ознаки.
20. Класифікація міжнародного митного співробітництва.
21. Митний тариф: поняття, функції, завдання.
22. Митні платежі: поняття, порядок стягнення.
23. Мито: поняття, види.
24. Заходи нетарифного регулювання: поняття, класифікація.
25. Кількісні обмеження та бар'єри технічного характеру.

Додаток 2

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК

1. Предмет та методи митного права.
2. Принципи митного права.
3. Джерела митного права.
4. Державна митна політика: поняття, механізм реалізації.
5. Митна справа: поняття, елементи.
6. Типи авторизації Авторизованого економічного оператора.
7. Функції митних органів.
8. Завдання митних органів.
9. Статус Авторизованого економічного оператора.
10. Оцінка відповідності підприємства критеріям АЕО.
11. Спеціальні спрощення, що надаються Авторизованому економічному оператору.
12. Зупинення дії авторизації Авторизованого економічного оператора оператора.
13. Анулювання авторизації Авторизованого економічного оператора.
14. Умови отримання авторизації Авторизованого економічного оператора.
15. Вантажний митний комплекс: поняття, види, інфраструктура.

16. Завдання вантажного митного комплексу.
17. Вимоги до функціонування вантажного митного комплексу.
18. Міжнародне митне співробітництво: поняття, ознаки.
19. Класифікація міжнародного митного співробітництва.
20. Митний тариф: поняття, функції, завдання.
21. Митні платежі: поняття, порядок стягнення.
22. Заходи нетарифного регулювання: поняття, класифікація.
23. Кількісні обмеження та бар'єри технічного характеру.
24. Поняття переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.
25. Засоби переміщення товарів через митний кордон України.
26. Способи переміщення товарів через митний кордон України.
27. Попередні операції.
28. Пункти пропуску на митному кордоні України.
29. Тимчасове зберігання товарів під митним контролем.
30. Доставка товарів у місце, визначене митним органом.
31. Митні процедури на морському транспорті.
32. Митна вартість товарів.
33. Митні процедури на залізничному транспорті.
34. Митні процедури на автомобільному транспорті.
35. Види державного контролю, що можуть здійснюватися в пунктах пропуску.
36. Зона митного контролю: поняття, постійні та тимчасові.
37. Митний режим: поняття, функції.
38. Внутрішня структура митного режиму.
39. Класифікація митних режимів.
40. Митні режими завершених комерційних операцій.
41. Економічні митні режими.
42. Митні режими припинення операцій у сфері митних відносин.
43. Митний контроль: поняття, мета, функції.
44. Принципи митного контролю.
45. Документальний та фактичний митний контроль.
46. Спільний митний контроль.
47. Принципи спільного митного контролю.
48. Вибірковість митного контролю.
49. Система управління ризиками.
50. Форми митного контролю.
51. Засади організації митного контролю.
52. Документи, що необхідні для здійснення митного контролю.

53. Забезпечення ідентифікації .
54. Аналіз ризиків.
55. Технічні засоби митного контролю.
56. Особистий огляд громадян.
57. Основний метод визначення митної вартості товарів.
58. Митна експертиза: поняття, мета, предмет.
59. Завдання митного контролю, що вирішують митні експертизи.
60. Об'єкти митної експертизи.
61. Методи митної експертизи.
62. Класифікація митних експертиз.
63. Порядок проведення митної експертизи.
64. Ідентифікація товарів під час здійснення митного контролю.
65. Фітосанітарний контроль в пунктах пропуску.
66. Товарознавча митна експертиза.
67. Технологічна митна експертиза.
68. Комісійна та комплексна митна експертиза.
69. Технологічна схема митного контролю: поняття, типові і детальні.
70. Державний кодон України та митний кордон України.
71. Класифікація митних адміністрацій в ЄС.
72. Економічна територія та митна територія.
73. Митний режим Безмитна торгівля.
74. Митний режим Експорт.
75. Митний режим Транзит.
76. Організація митного контролю.
77. Інфраструктура вантажного митного комплексу.
78. Обов'язки утримувачів вантажних митних комплексів.
79. Склади тимчасового зберігання відкритого типу.
80. Склади тимчасового зберігання закритого типу.
81. Договір на зберігання.
82. Кількісні обмеження як адміністративна форма заходів нетарифного ре
83. Моніторинг та повторна оцінка відповідності підприємства критеріям АЕО.
84. Товари: поняття. Класифікація.
85. Українські та іноземні товари.
86. Випущені товари та умовно випущені товари.
87. Режимоутворюючі ознаки.
88. Екологічний контроль щодо переміщуваних через митний кордон товарів.
89. Специфічні засоби переміщення товарів через митний кордон України.
90. Основні етапи митного контролю.

ВАРІАНТИ ДОМАШНЬОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ (ДКР)

Завдання № 1

1. Визначте відмінності комплексної та комісійної митної експертизи.
2. Охарактеризуйте економічні митні режими.
3. Складіть проект договору на зберігання товарів.

Завдання № 2

1. Визначте відмінності комплексної та комісійної митної експертизи.
2. Охарактеризуйте основні стадії організації митного контролю.
3. Сформууйте пакет документів, що необхідний для переміщення товарів через митний кордон залізничним транспортом.

Завдання № 3

1. Визначте основні елементи митного режиму.
2. Охарактеризуйте спільний митний контроль.
3. Сформууйте пакет документів, що необхідний для переміщення товарів через митний кордон морським транспортом.

Завдання № 4

1. Визначте основні питання, на які повинна дати відповіді технологічна експертиза.
2. Охарактеризуйте типову технологічну схему митного контролю.
3. Сформууйте пакет документів, що необхідний для переміщення товарів через митний кордон автомобільним транспортом.

Завдання № 5

1. Охарактеризуйте інфраструктуру вантажного митного комплексу.
2. Визначте види державного контролю, які можуть здійснюватися в пункті пропуску на державному кордоні.
3. Сформууйте пакет документів, що необхідний для переміщення товарів через митний кордон трубопровідним транспортом.

ПРИКЛАДИ СИТУАЦІЙНИХ ВПРАВ, ЩО ВИРІШУЮТЬСЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯ

1. На який метод визначення митної вартості спирається декларант?

При ввезенні кави з Бразилії до України декларант заявив митному органу про відсутність документів на купівлю-продаж товару. Разом з тим було заявлено, що така сама партія такої ж кави була ввезена до України з Колумбії 110 днів за ціною 72000 євро, 125 днів назад – за ціною 70000 євро та 130 днів назад – за ціною 75000 євро.

2. Визначити максимально можливий строк зберігання товарів на складі тимчасового зберігання.

Українське підприємство «Гермес» при ввезенні на митну територію України партії телевізорів та партії ківі звернулося із заявою про розміщення товарів на складі тимчасового зберігання (до поміщення у відповідний митний режим).

3. Сформулювати пакет документів, що необхідні для митного контролю при перевезенні морським транспортом.

В порт міста Одеса зайшло судно під прапором Іспанії з 5000 т апельсинів (відповідно до договору між іспанською фірмою «Гранд» та українською фірмою «Веселка»).

4. Що має бути вчинено підприємством стосовно залишків тканини?

Українське підприємство «Весна» ввозить із Франції шовкові тканини для переробки на митній території України. Після пошиття партії жіночих костюмів та партії жіночих блуз утворились залишки зазначених тканин.

5. В який режим слід помістити товар в таких випадках?

Українська торговельна фірма «Гермес» уклала з німецькою фірмою «Юнг» договір щодо представлення на своєму виставковому стенду у Києві трьох робітників-секретарів власного виробництва. Умовами цього договору передбачена можливість повернення робітників фірмі «Юнг» після закінчення виставки (через два місяці) або їх викупити (у разі зацікавленості українських партнерів в товарі).

Додаток 5

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

1. Способами переміщення товарів через митний кордон України є:
 - а) вантажні відправлення;
 - б) лінії електропередач;
 - в) міжнародні поштові відправлення;

2. Найбільш дешевим засобом переміщення товарів є:

- а) річковий транспорт;
- б) залізничний транспорт;
- в) трубопровідний транспорт.

3. Залежно від доступу до об'єктів розрізняють види митного контролю:

- а) документальний;
- б) реальний;
- в) фактичний.

4. На території ВМК товари можуть перебувати безоплатно протягом:

- а) перших 4 годин;
- б) перших 5 годин;
- в) перших 6 годин.

5. Факторами, що визначають обґрунтованість та ефективність управлінського рішення є:

- а) повнота інформації;
- б) вірогідність інформації;
- в) оперативність інформації.

Додаток 6

ДІЛОВА ГРА

«Документальний митний контроль на пункті пропуску на держаному кордоні України»

• *Цілі і завдання:* Закріпити знання основних положень теми «Правове регулювання переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України», а також навички щодо оформлення пакету документів, необхідних для проведення митного контролю при переміщенні товарів через митний кордон України.

• *Учасники:* 3 пари студентів – в кожній з яких 1 експедитор – представник фірми експортера (імпортера) та 1 митник

• *Час проведення:* 45 хвилин

- **Хід гри:** до початку гри зі студентів (за бажанням) обираються 3 «митників» та 3 «експедиторів» – представники фірми експортерів (імпортерів) і формується 3 пари: митник – експедитор

- Кожному з «експедиторів» пропонується певний вид товару (наприклад, зерно пшениці, мінеральні добрива, яблука тощо), який він супроводжує за дорученням своєї фірми-експортера. обираються 3 митників та 3 експедитори – представники фірми експортерів (імпортерів) і формується 3 пари: «митник» – «експедитор». «Експедитор» повинен визначити найбільш оптимальний вид транспортного засобу для переміщення обраного для нього товару (з огляду на країну, до якої повинен бути доставлений товар), належним чином аргументувати свою позицію, а також озвучити перелік документів, що входять до сформованого пакету, необхідного для переміщення товарів відповідним транспортним засобом (морським, автомобільним, залізничним) через митний кордон України.

«Митник» повинен визначити, чи всі документи, необхідні для переміщення зазначеного товару відповідним видом транспорту, наявні у сформованому експедитором пакеті документів.

Після визначення «експедитором» і «митником» своїх позицій, до обговорення підключаються інші студенти, висловлюючи своє схвалення чи зауваження до роботи «митника».